

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв
Кафедра духових та ударних інструментів

УДК

На правах рукопису

ЯМЕЛИНЕЦЬ ЮРІЙ ОЛЕГОВИЧ

Магістерська робота

**Діяльність циклової комісії
народної інструментальної творчості (духові інструменти)
Львівського фахового коледжу культури і мистецтв
в мистецькому житті Львівщини**

Науковий керівник:

заслужений діяч мистецтв України,
кандидат педагогічних наук, професор
Цюлюпа Степан Данилович

Рівне-2021

Ямелинець Ю.О. Діяльність циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в мистецькому житті Львівщини: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» / [наук. кер. – заслужений діяч мистецтв України, кандидат педагогічних наук, професор Цюлюпа С. Д.]. – Рівне: РДГУ, 2021.

У магістерському дослідженні розглядаються питання культурно-мистецької діяльності циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в мистецькому житті Львівщини.

В науковій роботі висвітлюється еволюція діяльності циклової комісії, подається інформація про творчі здобутки викладачів та колективів, аналізується навчально-методичні праці, наукові публікації та нотні видання колективу, а також дані про кращих випускників циклової комісії.

Рецензенти: Закопець Лев Миронович – заслужений діяч мистецтв України, професор, директор Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької, м. Львів

Зміст

Вступ.....	4
РОЗДІЛ І СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЛЬВІВСЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ ЯК ІСТОРИКО- ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	
1.1. Культурно-мистецький рух на Галичині в історичній ретроспективі..	11
1.2. Передумови створення Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.....	35
Висновки до першого розділу.....	40
РОЗДІЛ II ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТИВУ КОЛЕДЖУ В ТВОРЧОМУ ТА НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ	
2.1. Організація навчально-виховного процесу.....	42
2.2. Циклова комісія духових та ударних інструментів народної інструментальної творчості (духові інструменти) в культурно-мистецькому житті Галичини.....	51
Висновки до другого розділу.....	61
Висновки.....	63
Список використаних джерел.....	66
Додатки.....	73

ВСТУП

Актуальність та стан досліджуваної проблеми.

Початок ХХІ століття характеризується корінними змінами у соціально-політичному, економічному та культурному житті суспільства. Інноваційні процеси, що відбуваються у всіх сферах суспільного життя спрямовують світове співтовариство на усвідомлення необхідності реформування сучасного суспільства, яке стає абсолютно неможливим без його духовного оновлення, відродження національних традицій, орієнтації на виховання духовного потенціалу суспільства.

І саме освіта, як інтелектуально-духовна основа розвитку суспільства, покликана створити всі умови для формування творчої, універсальної особистості нової формації.

Національною програмою розвитку освіти України у новому тисячолітті чітко окреслені стратегічні пріоритети та шляхи розвитку системи навчання та виховання молодого покоління, які б повністю забезпечили формування інтелектуального та творчого потенціалу особистості як найціннішого скарбу суспільства.

Сьогодні спостерігається значний ріст зацікавленості до категорії національного у всіх сферах життя суспільства. Це в повній мірі стосується і українського мистецтва як складової світової художньої культури.

Все більше науковців, мистецтвознавців звертаються до всебічного та ґрунтовного вивчення історичного шляху становлення та розвитку вітчизняної музичної культури та освіти, вивченню творчої діяльності фундаторів українського музичного мистецтва, розгляду функціонування вітчизняних освітніх закладів мистецького спрямування з огляду на специфіку організації навчального процесу та вивченню їх позитивного досвіду.

Одним з таких закладів є Львівський фаховий коледж культури і мистецтв, який займає особливе місце у розвитку музичної культури не тільки Галичини, а

й Західної України в цілому. Історія цього мистецького навчального закладу є надзвичайно багатою та цікавою, що привертає неабияку увагу зі сторони науковців та мистецтвознавців.

Питанням вивчення культурно-просвітницького руху на Галичині присвячені фундаментальні праці М. Грушевського, М. Драгоманова, Г. Субтельного та ін.

Розгляду цих питань присвятили свої дослідницькі пошуки сучасні науковці та мистецтвознавці (С. Даниленко, В. Карлова, Г. Касьянов, В. Сарбей та ін.).

Історичні процеси становлення та розвитку музичного мистецтва на Західній Україні вивчають М. Загайкевич, Ю. Булка, Л. Мазепа, С. Павлишин та ін.

У галузі історії розвитку духової музики в Західній Україні необхідно відзначити наукові роботи В. Апатського, А. Карпяка, М. Закопця, П. Круля, В. Посвалюка, С. Цюлюпи та ін.

Попри значний інтерес до означеної проблеми, зауважимо, що в працях цих науковців не надається ґрунтовного аналізу діяльності циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв та її ролі у культурному та мистецькому житті Львівщини.

Актуальність окресленої проблеми, її теоретична та практична значимість зумовили вибір теми магістерського дослідження *„Діяльність циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в мистецькому житті Львівщини”*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами кафедри (університету). Магістерське дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного

гуманітарного університету і складає частину наукового напрямку “Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в Західній Україні”. Тему магістерської роботи затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету.

Об’єкт дослідження – культурно-творча діяльність Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

Предмет дослідження – зміст, форми навчально-методичної, наукової та концертної роботи викладачів циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) .

Мета дослідження – дослідити історичні передумови становлення та розвитку циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв; проаналізувати зміст, форми організації навчально-виховного процесу.

Відповідно до поставленої мети вирішується комплекс наступних **завдань**:

- проаналізувати історичні шляхи розвитку культурно-просвітницького руху на Галичині;
- на основі мистецтвознавчої наукової літератури дослідити передумови становлення та шляхи розвитку духової музики на Галичині в історичній проекції;
- визначити головні передумови становлення циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв;
- дослідити шляхи становлення та розвитку циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в історичній проекції;
- висвітлити виконавську, науково-методичну та педагогічну діяльність провідних викладачів циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

- висвітлити життєвий та творчий шлях науково-педагогічних працівників циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в історичній проекції.

Методологічну та теоретичну основу наукової роботи становлять фундаментальні праці з дослідження історичних процесів в Україні (М. Грушевський, М. Драгоманов, Г. Субтельний);

концептуальні ідеї історії та культурології щодо становлення культурно-просвітницького руху на Галичині (С. Даниленко, В. Карлова, Г. Касьянов, В. Сарбей та ін.);

праці провідних науковців з питань розвитку музичної культури в Західній Україні (М. Загайкевич, Ю. Булка, Я. Колодій, Т. Мазепа, П. Мартинів, С. Павлишин та ін.);

наукові розробки провідних дослідників з проблем історії розвитку українського духового інструментально-ансамблевого виконавства (В. Апатський, Р.Вовк, П. Круль, І. Гишка, Р. Наконечний, О. Плохотнюк, В. Громченко, В. Качмарчик, В. Носов, Ю. Рудчук та ін.);

праці провідних науковців в царині розвитку духової музики Галичини (В. Богданов, П. Круль, А. Карп'як, Д. Максименко та ін.).

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань використовувався комплекс наступних методів:

теоретичні – (аналіз, синтез, аналогія, узагальнення тощо) з метою вивчення історичних, архівних джерел з питань дослідження;

історико-генетичні – з метою розгляду витоків зародження та становлення професійного духового виконавства на Хмельниччині;

історико-порівняльний – з метою вивчення досвіду організації навчально-виховного процесу циклових комісій духових та ударних інструментів навчальних закладів України.

Організація дослідження. Дослідження відбувалося у три етапи протягом 2020-2021 років згідно затвердженого календарного плану. Цей період характеризується наступними етапами з написання магістерського дослідження.

Перший етап.

На першому етапі (вересень 2020 р.) відбулось затвердження теми магістерського дослідження „Діяльність циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв в мистецькому житті Львівщини”;

(жовтень 2020 р.) визначена структура наукової роботи згідно до нормативних вимог;

(листопад січень 2021 р.) вивчалась наукова історична та мистецтвознавча література з питань магістерського дослідження, був написаний вступ.

Другий етап.

На другому етапі була закінчена робота по написанню I розділу магістерського дослідження. На цьому етапі був написаний другий розділ магістерського дослідження, були сформульовані висновки до розділів та загальні висновки магістерського дослідження (листопад 2021 р.), підготовлені додатки.

На **третьому етапі** оформлений список використаних джерел, систематизовані додатки та проведено редагування та оформлення магістерського дослідження. На цьому етапі (листопад 2021) відбулась підготовка до захисту та попередній захист наукової роботи.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів:

Магістерське дослідження є першою спробою висвітлити культурно-просвітницьку діяльність викладачів та студентів циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв. У роботі

систематизовано:

- відомості про розвиток духової музики на Галичині;

уточнено:

- сутність, зміст та форми навчально-виховної роботи циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

набули подальшого розвитку:

- дослідження наукової, педагогічної та концертної діяльності провідних викладачів циклової комісії народної інструментальної творчості (духові інструменти) Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані у магістерському дослідженні основні положення, висновки, викладений фактичний матеріал можуть бути використані при написанні наукових статей, створенні методичних рекомендацій, для розширення фахових знань широкого кола шанувальників духової музики.

Результати магістерського дослідження можуть бути впроваджені у навчально-виховний процес студентів закладів мистецького спрямування під час опанування навчального курсу „Історія інструментального духового виконавства”.

До перспектив подальших наукових пошуків слід віднести здійснення аналізу та вивчення діяльності закладів мистецького спрямування в інших регіонах України.

Апробація результатів дослідження. Положення й висновки магістерського дослідження пройшли апробацію на XIII міжнародній науково-практичній конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» (Рівне, 2021).

Структура та обсяг магістерського дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 76 сторінок, основний зміст викладено на 65 сторінках. Список використаних джерел включає 58 найменувань.

РОЗДІЛ I

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЛЬВІВСЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ ЯК ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1.1. Культурно-мистецький рух на Галичині в історичній проекції.

Музична культура Галичини надзвичайно складна та багатогранна, як складна та багатогранна і сама історія цього краю. Вона увібрала в себе національні, родинні, етнічні, віросповідні та культурні традиції тих народів, які з найдавніших часів проживали на її землях.

Протягом понад 750-річного існування Львів пройшов складний історичний шлях свого розвитку.

Прийнято вважати, що Львів був заснований у другій половині XIII століття, адже саме з цією датою пов'язують перші згадки назви міста у італійському літописі, хоча археологічні розкопки дають право стверджувати про заснування Львова набагато раніше – у X столітті.

З історичних джерел відомо, що з самого початку свого існування Львів мав важливе стратегічне, політичне та адміністративне значення, яке досягло свого апогею в період приєднання його до Речі Посполитої внаслідок завоювання його польським королем Казимиром Великим. Саме в цей історичний час Львів був осередком різних конфесій – польської, вірменської, латинської, що мало великий вплив на формування культури краю, в тому числі, і музичної. Наприкінці XIII століття у Львові отримала офіційні права (привілеї) і єврейська громада.

Характерною і неповторною ознакою Галичини є її багатоетнічність, адже здавна на цих землях проживали русини-українці, поляки, євреї, німці, вірмени, австрійці, які привнесли в культуру краю свій неповторний колорит, епос,

народні традиції та обряди, що мало вагомий вплив на формування й розвиток культури, науки, мистецтва, музики.

Здавна Львів був ще і релігійним центром. Тут мали місце православні, католицькі, іудейські традиції віросповідання.

У XIV столітті поряд з Познанем та Краковом, Львів входить до трійки самих великих польських міст.

Внаслідок розподілу Польщі між Росією, Пруссією та Австрією наприкінці XVIII століття, Львів стає столицею Галичини, або ж Галицько-Волинського князівства, а згодом, на початку XX століття, знову приєднаним до Речі Посполитої.

Для того аби вивчити та усвідомити причинно-наслідкові процеси становлення та розвитку музичної культури та музичної освіти Галичини, в рамках нашого дослідження надзвичайно корисним є розгляд не тільки загальноісторичних передумов розвитку Львова як адміністративного, економічного та культурного центру східної Європи, а й розгляд та вивчення історичних аспектів зародження та розвитку музичного життя та музичної культури Галичини.

Вивчення масиву наукових історичних та мистецтвознавчих досліджень дає нам право стверджувати, що перші прояви музичного життя на Галичині слід пов'язувати з „...княжими та боярськими дворами, з діяльністю храмів, спершу православних, а згодом і храмів інших віросповідань, с побутом мешканців” [35], в яких завжди була присутня музика, співи, танці, літургійні співи в храмах тощо. В цей період зберігались культурні звичаї інших регіонів давньої Русі, які базувались на візантійських традиціях.

На розвиток музичної культури особливий вплив мали мандрівні музиканти: ваганти, скоморохи, менестрелі, жонглери. Під час урочистостей на площах та вулицях міст проходили театралізовані дійства з музичним супроводом, на яких звучала вокально-хорова та інструментальна музика.

Достеменно відомо, що в цей період були розповсюджені лютні, гуслі, свірілі, бубни, сопілки, ріжки, в церквах звучали церковні дзвони. У християнські обряди були введені старослов'янські культові звичаї з хороводами, співами веснянок, колядок, купальських пісень.

У X столітті надзвичайно популярними стали духові інструменти: флейта, прадавні ударні інструменти, ріжки, різного роду труби, роги, бубни, дзвони, які використовувались під час полювання та воєнних походів. Зображення на фресках, що збереглися до наших часів, дають право припускати, що при княжих дворах існували капели музикантів, танцюристів та співаків.

У середньовіччі Львів знаходився під впливом не тільки Візантійсько-давньослов'янського Сходу, а й Західної Європи, що беззаперечно наклало відбиток на розвиток музичного життя краю. Музика в той час існувала виключно для прикрашення побуту вищої суспільної верстви населення. З часом музика у різних формах проникала до нижчих соціальних прошарків – міщан та селян переважно через обрядові пісні та танці.

Вже з перших століть існування релігійні спільноти Львова постійно стикаються з музикою у своїх храмах. Так, основою музичного супроводу літургії у римокатолицьких костелах був григоріанський спів. Для розвитку та поширенню серед учнівської молоді літургійного співу, почали організовуватись школи, в яких був спеціальний учитель співу – кантор. Як і в церквах східного обряду, у львівських римокатолицьких школах був вживаний як одноголосний, так і багатоголосний хоровий спів.

Достеменно відомо, що ще наприкінці XIV століття у деяких костелах Львова існували органи, які своїм звучанням прикрашали та звеличували Служби Божі.

Вже на зламі XV - XVI століть у Львівських костелах виконувались поліфонічні твори західноєвропейських композиторів.

Римо-католицька церква довгий час не дозволяла впроваджувати інструментальної музики до літургійного служіння, існувала заборона хорового співу, але, попри це, польські домініканці вже наприкінці XV століття організували поблизу Львова школу для навчання органістів, при домініканських монастирях існували інструментальні капели, в яких діяли хори співаків, грали на смичкових та духових інструментах. Існування у львівських храмах капел свідчить про значні виконавські можливості храмового інструментального виконавства.

Музика звучала не лише тільки у храмах та костелах, а й у щоденному суспільному житті міста. Ми маємо на увазі музикантів, які були на службі львівського магістрату – барабанники та сурмачі. Перші з калаталами щовечора обходили вулиці міста, вдень барабанними ударами скликали народ на площі і повідомляли новини та укази, трубачі чи сурмачі виконували роль сигналістів, сповіщаючи про години та інші події.

Львів відвідували королі, спадкоємці престолу, королівські посланці, знатні вельможі, яких супроводжували в тому числі і музиканти: фістулятори, флейтисти, тромбоністи, штортисти, ударники, скрипалі, альтисти, клавесиністи, численні органісти, а також кантори, шкільні вчителі музики, диригенти та композитори. Саме вони знайомили львів'ян з новими загальноєвропейськими музичними тенденціями, що мало позитивні наслідки для подальшого розвитку різних форм музичної культури не тільки Львова, а й всієї Галичини.

На початку XVI століття у Львові почали організовуватись „музикантські цехи або братства” – об'єднання музикантів, органістів, пищиків, лютністів, трубачів, барабанщиків, скрипалів тощо. Такі братства мали свої інструментальні капели – капелу, що грала світську музику, так звану „in arte italiana” та капелу, що виконувала народну музику, так звану „сербську музику”. Ці капели відігравали важливу роль у музичному житті міст, адже вони грали на сімейних урочистостях городян та міських святах та урочистостях.

Окрім названих, існувала ще єврейська капела, яка мала досить солідний склад учасників. В цій капелі музиканти грали на скрипках, цитрах, лютнях, цимбалах, барабанах, трубах.

З історичних документальних джерел відомо про існування у Львові в середині XVII століття братства військових музикантів, яке об'єднувало „військових музикантів трьох видів мистецтва”, а також, так звані, „яничарські капели” (типово військового характеру на турецький зразок, що грали верхи на конях) та циганські капели [35].

Інструментальні капели та музиканти, які не входили до цих товариств, співаки брали активну участь у всіх подіях, що відбувались у місті, тим самим сприяли розвитку музичної культури. Таким чином, можемо констатувати, що вже у XV – XVII століттях у Львові звучала сольна та багатоголосна музика, вокальна та інструментальна в аматорському та професійному виконанні мандрівними та місцевими музикантами. „Це звичайно мало значний вплив на ознайомлення мешканців різних соціальних верств з народною музикою – сільською та міською, з музикою релігійною - „ужитковою” та авторською, з розважальною та серйозною, з музикою примітивною (сигнали) та більш складною” [35]. Це, безумовно, сприяло бурхливому розвитку музичної культури та освіти.

До кінця XVIII століття на Галичині музична культура розвивалась переважно у формі домашнього музикування. У 1776 році у Львові був відкритий австрійський (переважно німецькомовний), а згодом і польськомовний - „цісарсько-королівський привілейований театр”, який пізніше став міським театром. З дня заснування театр ставив спектаклі у музичному супроводі, що надало йому статус музично-драматичного. У репертуарі театру значне місце займали музичні водевілі. Мелодрами з співами та танцями, балети, пантоміми, опери та оперети.

У монографії видатного українського історика та мистецтвознавця Лешека Мазепи „Шлях до Музичної академії” автором надається періодизація діяльності музично-драматичного, а згодом оперного театру Львова: „австрійський період, що об’єднував діяльність „цісарсько-королівського привілейованого театру” (1776-1809), театру міського (з 1809), Скарбківського театру (від моменту побудови у 1842 р., графом С. Скарбком театральної споруди, яку зараз займає театр імені М. Заньковецької) – до 1872 р., коли австрійський німецькомовний театр припинив свою діяльність, період діяльності польського театру – початково у приміщенні Скарбківського та з 19000 р. у Великому театрі (1872-1939) та період діяльності українського Львівського державного театру опери та балету (імені І. Франка, а з 2000 р. – імені С. Крушельницької) – з 1940 р. Небагато є театрів у світі, які б мали таку багаторічну історію свого існування” [35].

Кожен з названих періодів мав свої характерні особливості. В австрійському театрі існували дві, так звані, сцени, дві акторські трупи, які діяли в одному приміщенні, але в різні дні – польськомовна та німецькомовна; австрійський період характеризується значною кількістю постановок оперних творів австрійських, німецьких, італійських авторів, що мало величезний вплив на формування музично-естетичних смаків, на розвиток музикування, на зацікавленість музичною освітою. Цей театр став важливим осередком та професійною школою для багатьох музикантів, співаків, диригентів.

Починаючи з 1864 р. у Львові розпочав роботу український музично-драматичний театр, організований товариством „Руська бесіда”, в репертуарі якого поряд з багаточисельними виставами з музичним оформленням М. Вербицького, І. Лаврівського, В. Матюка були і опери та оперети українських композиторів А. Вахнянинів „Купало”, С. Гулак-Артемівського „Запорожець за Дунаєм”, М. Лисенка „Наталка-Полтавка” , „Чорноморці”, „Різдвяна ніч”, М. Аркаса „катерина”, Д. Січинського „Роксолана”, Я. Лопатинського „Еней на мандрівці”, П. Бажанського а також опери та оперети Й. Штрауса, Ф. Легара, К.

Целлера, А. Саллівена та ін. З цим театром пов'язані імена українських акторів та вокалістів (Ф. Лопатинська-Кравчуківна, Л. Петровичева, С. Стаднікова, А. Крушельницька, Е. Крушельницька, О. Бучманівна, М. Стефановичева, І. Рубчак, В. Косак, А. Нижанківський, А. Шеремета, А. Гаєк та багато ін.). Поряд з українськими у театрі працювали і польські співки, диригентами музичних вистав були, зокрема, М. Коссак, Р. Ганінчак, І. Бойченко та ін.

Театри товариства „Руська бесіда”, а пізніше „Українська бесіда” носили характер пересувних театрів, що давало їм змогу багато гастролювати, виконуючи тим самим неоціненну культурно-просвітницьку місію також і у сфері музичного мистецтва.

Характер музично-драматичного, а пізніше і оперного театру означав наявність не тільки кваліфікованих солістів, а й хору та оркестру, що давало змогу організовувати не тільки у Львові, а й на території Галичини публічні концерти. Музичну частину Львівського театру наприкінці XVIII століття очолював майбутній вчитель Ф. Шопена, відомий талановитий композитор та диригент Ю. Ельсієр, який створив у Львові музично-філармонічне товариство „Музична академія”. Це товариство займалось організацією та проведенням публічних концертів, на яких звучали кантати, симфонії та камерні твори. Вищезгадане товариство мало свій невеликий за складом симфонічний театральний оркестр, оперний хор.

У першій половині XIX століття музичне життя Львова тісно пов'язане з діяльністю теоретика, композитора та диригента Йоганна Медеріч-Галлюса, композитора, піаніста та диригента Франса Ксавер Вольфганга Моцарта, видатного скрипаля та композитора Кароля Ліпинського, скрипаля та педагога Станіслава Сервачинського. В цей історичний час у Львові працювали піаніст, композитор та педагог Йозеф Кесслер, композитор та педагог Ян Рукгабер, диригент і композитор Юзеф Башни та багато ін. Ці митці та багато інших

приїжджих музикантів організовували у Львові сольні концерти, брали участь у камерних ансамблях, виступали у супроводі оркестрів.

У перші роки XIX сторіччя до Львова з гастролями приїжджали відомі скрипалі Жак Мазас, Ігнац Шуппанціг, Лео Герц, Титус Яхимовський, Фелікс Ліпінський, Йоган Качковський, Флорентина Бужинська, Марія Шимановська; віолончелісти Йозеф Вагнер, Самуель Косовський, Берnard Ромберг; арфіст К. Шульц; гобоїст Олександр Печахер, контрабасист Антон Даль'Окка; валторністи Франц Когаут, Кіттрей; гітаристи Поль Андріє, Юліус Плеснер; флейтисти Міхал Яцковський, Й. Вольфрам, Карл Шульц, Круб; органіст А. Бундесманн, скрипаль Кароль, співачка Євгенія, піаністи Станіслав та Аполінари Контські; відомий ксилофоніст М. Гузіков та багато ін. [35].

У концертах за участі прославлених музикантів, які влаштовувались за сприяння товариства Друзів музики на Галичині було виконано велику кількість різноманітної та різножанрової музики – симфонічної (симфонії, увертюри, інструментальні концерти), камерної та вокальної, сольної інструментальної музики, що мало великий вплив на розвиток естетичних смаків населення.

В першій половині XIX століття культурно-просвітницькою роботою у Львові активно займався віолончеліст, а згодом скрипаль-віртуоз та композитор Кароль Ліпінський. Він був організатором абонементних публічних вечорів квартетної музики, в кожному з яких виконувались по три квартети Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. В. Бетховена, Р. Ромберга та інших композиторів), в яких брали участь в тому числі і французький скрипаль Ф. Мазас та товариш Л. Бетховена І. Шуппанціг.

Зазначимо, що в цей час такі концертні вечори та вечори квартетної музики проводились і у приватних домах родин графа Бароні, Шимановича, Адама Цибульського, графів Леопольда та Юзефа Стаженських.

Доволі інтенсивне домашнє музикування спонукало любителів музики та професійних музикантів до щораз частіших спроб організації публічних

концертів спільними зусиллями, що призвело до створення у Львові музичного товариства на зразок тих, що існували у Європі. Першим таким товариством стало товариство, організоване у 1826 році молодшим сином В. Моцарта Ксавером Вольфгангом Моцартом, який довгий час був вчителем музики у домах львівської аристократії. Це товариство назвали Товариство покровительки музики святої Цецилії. В ньому діяв Хор святої Цецилії та Інститут співу, який займався організацією музичної освіти членів товариства. Хоча це товариство проіснувало досить недовго, але діяльність його мала величезний вплив на розвиток професійної музичної культури Львова та Галичини в цілому.

В кінці 30-х років XIX століття у Львові було створено товариство аматорів-інструменталістів, яке очолив композитор і піаніст Я. Рукгабер, дещо пізніше почало діяти неофіційне Товариство друзів музики, яке не мало затвердженого статуту. Ці музичні товариства організовували концерти симфонічної та вокальної музики, вели активну просвітницьку роботу серед населення.

За сприяння любителів музики та професійних музикантів у 1838 році у Львові було створено Галицьке Музичне Товариство, діяльність якого відіграла величезну роль у розвитку музичної культури Львова. Це товариство стало „фундатором музичного, в тому числі вищого шкільництва у Львові та у всій Галичині, заснувавши у наступному – 1839 році музичну школу, а в 1853 році-консерваторію...” [35].

Галицьке Музичне Товариство проіснувало протягом ста років і об'єднало навколо себе не тільки сотні поціновувачів музики, аматорів-дилетантів та просто шанувальників музичного мистецтва, а й видатних професійних співаків, інструменталістів, диригентів, композиторів, музикознавців та педагогів.

Відомий в Україні та далеко за її межами видатний музикознавець, педагог, дослідник історії розвитку музичної культури Львова, професор Львівської державної консерваторії Лешек Мазепа у своїй двотомній монографії „Шлях до

Музичної Академії у Львові” умовно ділить історію діяльності Галицького Музичного Товариства на декілька періодів.

Перший період – від року створення організації до 1848 року, коли у зв’язку з пожежею згоріла будівля старого театру, нотна бібліотека, архів та музичні інструменти музичного товариства. Позбавлене засобів до існування це товариство і його школа на довгих п’ять років припинили свою діяльність. В цей період мистецьким директором товариства став диригент Ян Рукгабер, а з 1842 року – Юзеф Промінський, слід за ним Ф. Пйонтковський. Товариство цього періоду характеризується виключно австрійським – німецькомовним характером оскільки абсолютна більшість його членів були австрійці та німці. Проте наприкінці сорокових років ситуація змінилась і всі справи у товаристві почали вестись на польській мові.

Другий етап функціонування Галицького Музичного Товариства умовно можна означити з 1853 року, коли було відновлено діяльність товариства, правда під новою назвою „Товариство музичного мистецтва в Галичині “. Директором відновленого товариства став бургомістр Львова К. Гепфлінген-Бергендорф. В цей період товариство проводило активну репетиційну роботу та публічну концертну діяльність, за сприяння товариства були відкриті школи, відділи та класи співу, скрипки та віолончелі, була відкрита Львівська консерваторія.

Однак, внаслідок того, що зі Львова виїхало багато талановитих музикантів, серед яких Й. Кесслер, Т. Яхимовський, М. Мадейській та інші, музична сторона діяльності Галицького Музичного Товариства була дещо ослаблена.

Вже у 1856 році музичним директором став органіст Т. Гордон, а з 1858 року цю посаду обійняв видатний учень Ф. Шопена, талановитий виконавець, педагог, критик, мистецтвознавець, громадський діяч К. Мікулі. З цього часу бере свій відлік третій період діяльності Галицького Музичного Товариства.

Поряд з великою концертною діяльністю як піаніста та диригента, К. Мікулі опікувався консерваторією при товаристві. За роки його головування на посаді артистичного директора Галицького Музичного Товариства надзвичайно активізувалось музичне життя не тільки у Львові, а й у Галичині в цілому.

У 1887 році К. Мікулі залишив посаду директора товариства і його замінив його учень, учитель органного класу Львівської консерваторії Рудольф Шварц. За часів його головування Галицьке Музичне Товариство стало одним з „експонентів польського відділу Міжнародної музично-театральної виставки” у Відні, на якій були представлені різноманітні експонати (портрети, автографи, музичні інструменти. В тому ж році за сприяння товариства у Львові було організовано концертне агентство, основним завданням якого було підтримування контактів з видатними закордонними музикантами та надання їм всілякої допомоги у організації та проведення їх гастрольних концертів. На початку ХХ століття агентство очолив М. Тірк і воно стало називатись Галицьке Концертне Бюро.

За сприяння Галицького Музичного Товариства почало діяти товариство під назвою „Союз музичних товариств польських і руських”, що стало надзвичайно прогресивною та важливою подією в музичному житті Львова. Основним завданням товариства стало „об’єднання як музичних так і співацьких Товариств та плекання національної серйозної оркестрової та вокальної музики, влаштування збірної продукції, що включали твори польських та руських музикантів, конкурсів, нотних та літературних видань, словом – усе, що спричинитися до підняття тогочасного стану національного мистецтва” [35].

У 1902 році у Львові була створена Львівська Філармонія, симфонічний оркестр якої давав багато концертів. Першим диригентом симфонічного оркестру філармонії став чудовий музикант, видатний чеський диригент Л. Челянський. В ті роки з оркестром працювали знамениті диригенти Г. Мельцер, Р. Штраус, Г. Малер, Р. Леонковалло та найвидатніші співаки та інструменталісти свого часу.

Ми вже згадували, що головною ознакою Львова, як і всієї Галичини та Буковини, є його багатоетнічний склад, адже здавна на цих землях проживали українці, поляки, русини, німці, австрійці, євреї тощо.

Більшості музикантів була зрозуміла необхідність розвитку та зміцнення дружніх стосунків між музикантами різних національностей, що населяли Львів, особливо ж польських та українських. На зламі XIX-XX століть у Львові існувала чудова практика участі польських музично-співацьких товариств в українських національних святах і навпаки. В концертних репертуарах цих товариств були представлені народні пісні та твори композиторів різних національностей, що мало позитивний вплив на розвиток музичної культури в цілому.

Третій етап у діяльності Галицького Музичного Товариства припадає на надзвичайно складний період історії краю. У 1919 році товариство було перейменовано у Польське Музичне Товариство і музично-артистичним директором його став учень К. Мікулі М. Солтис. Під його керуванням у 1910 році почав діяти концертний зал консерваторії, був завезений орган. Діяльність М. Солтиса на посаді директора музичного товариства стала надзвичайно позитивним внеском у справу розвитку музичної культури Львова.

Четвертий період діяльності Галицького Музичного Товариства розпочинається з 1919 року, з часу, коли Польща здобула незалежність і товариство отримало назву Польського Музичного Товариства. Цей період історії характеризується сплеском зацікавленості молоді до музичного навчання, до відродження національних традицій. В цей час надзвичайно активізується концертне життя Львівської консерваторії. Однак, вже наприкінці 20-х років, в наслідок економічної кризи, музичне життя Львова дещо пригальмувалось.

У 30-х роках припиняє діяльність Львівський оперний театр, в міжвоєнний період у Львові фактично не працює жоден театр, жоден оркестр, жоден хор, жоден музичний навчальний заклад.

Після смерті М. Солтиса у 1929 році на посаду артистичного директора Польського Музичного Товариства та його консерваторії був обраний його син доктор музикології (цей науковий ступінь присуджувався за кордоном), диригент, композитор, музикознавець та педагог А. Солтис, завдяки якому шанувальники музики мали можливість ознайомитись з видатними творами композиторів минулих епох та авторів сучасної доби. У всіх концертах брав участь симфонічний оркестр консерваторії - єдиний постійно існуючий у Львові оркестр у 1919-1939 рр.

В концертах, організованих Польським Музичним Товариством виступили з виконанням сольних програм відомі піаністи А. Рубінштейн, С. Айзенбергер, Г. Мельцер, Л. Сирота, Л. Колесса, Л. Годовський, С. Бурбаг, Р. Еткін-Мошковська; органісти М. Солтис, М. Новаковський; скрипалі В. Коханський, П. Коханський, Я. Кубелік, В. Пджігода, Й. Сігеті, Б. Гімпель, Г. Чаплинський; віолончелісти А. Слядек, Д. Данчовський, Е. Фоєрман, А. Шмар, Г. Кассадо; вокалісти З. Дресклер-Паславська, С. Корвін-Шимановська, А. Сарі, А. Діанні. Я. Королевич-Вайдова, Г. Форстель, Е. Гоффманова, Т. Шиманович, Р. Прокопович, Тотті даль Монте та багато інших. Всі концерти були підготовлені та виконані на високому професійному рівні.

З усього вищесказаного можемо зробити висновок, що Галицьке Музичне Товариство, а згодом Польське Музичне Товариство протягом всього періоду діяльності відіграло першорядну роль у музичному житті міста, у формуванні та розвитку музичної культури Львова. Але, зауважимо, що це товариство було хоч і найважливішим, але не єдиним музичним об'єднанням, яке брало участь у музичному житті столиці Галичини. Поряд з ним діяли і інші музичні товариства, в переважній більшості співацькі.

Товариство Чоловічого Співу „Гармонія”. Було засновано у 1861 році і першим його директором став Й. Претцнер. Це товариство організовувало та

проводило концерти на землях Галичини. Тісно співпрацювало з „Товариством друзів співу” та Галицьким Музичним Товариством.

Товариство Жіночого Співу „Конкордія” було організоване на початку 1869 року, директором його став Кайзер. З історичних джерел відомо, що це було австро-німецьке товариство, яке проводило концерти, на яких виконувались твори зарубіжної та української класики.

Товариство Теорбан було засновано за сприяння А. Вахнянина у 1871 році. Це товариство було першим русько-українським музичним товариством у Галичині. Основним завданням товариства була популяризація народної музики. За сприяння товариства була відкрита музична школа, в якій навчали інструментальної та вокальної музики, гармонії, контрапункту. Товариство організувало свій хор, який активно займався концертною та просвітницькою діяльністю на території Галичини.

Музичне товариство „Гармонія” засновано у 1875 році і першим його директором став відомий піаніст, засновник і директор приватної музичної школи у Львові Л. Марек. Музичне товариство створило духовий оркестр, в якому приймали участь переважно діти-сироти та діти з мало забезпечених сімей. Оркестр активно брав участь у різноманітних вуличних парадах та концертах в парках та скверах міста. Товариство заснувало хорову капелу.

Національне Польське товариство „Гармонія” існує у Львові від 1874 року. Це товариство відкрило постійну безоплатну музичну школу, яка спрямована надавати музичну – передусім національного характеру освіту молоді, товариство утримувало вчителів гри на духових та струнних інструментах, готуючи майбутніх учасників військових оркестрів.

Співоче Музичне товариство „Лютня” було створене у 1881 році і об’єднувало українських та польських співаків. Хор товариства брав активну участь у різноманітних концертах. Програма яких складалась переважно з творів українських композиторів та українських народних пісень. Хор товариства брав

участь в українських урочистостях, концертах з нагоди вшанування ювілейних дат тощо.

Львівське Музично-співацьке товариство „Лютня” багато гастролювало польськими містами, наслідком чого було утворення подібних Львівському Товариству інших польських співацьких хорових колективів „Лютня варшавська”, краківська, лодзька, радомська, петербурзька та ін. З часом це товариство отримало назву „Лютня-матір”.

Товариство святої Цецилії Для церковної Музики відкрилось у 1882 році і проіснувало зовсім недовго до 1887 р.

Музичне товариство „Клуб Цитристів” було засновано у 1886 році і проіснувало декілька років.

Польське Музичне товариство „Ехо” було засновано у 1887 році і стало надзвичайно популярним, за що як доказ визнання його заслуг популяризації творчості національних композиторів отримало почесну назву „Ехо-Матір”. Першими артистичними директорами його ставали М. Солтис, В. Червінський, Ф. Домішевський.

Львівський Боян – перше українське музичне співацько-хорове товариство було організовано у 1891 році і проіснувало майже 50 років. Структурою це товариство було подібне до інших львівських музичних товариств. Почесними членами його були М. Лисенко, А. Вахнянин, В. Шухевич, С. Людкевич, Ф. Колесса, О. Нижанківський.

Це товариство організувало нотне видавництво „Музична бібліотека”, в якому друкувались хорові партитури українських композиторів, у 1895 році заснувало школу співу.

Музичне товариство Союз Співацьких та Музичних Товариств був утворений у 1903 році на базі „Боянів”. Метою діяльності цього товариства було розвиток світської та церковної хорової музики у Галичині, заснування та

утримання музичних шкіл, організація та проведення концертів, конкурсів вокальних та інструментальних виконавців, видання музичних часописів тощо.

Основним завданням цього товариства стало організація Вищого Музичного Інституту. Першим головою товариства був обраний А. Вахнянин, пізніше С. Федак, В. Шухевич.

Підсумовуючи все вищесказане, можемо зробити висновки стосовно того, що завдяки різноманітній діяльності багаточисельних музичних товариств у Львові значно пожвавилось концертне життя українського середовища. Завдяки активній культурно-просвітницькій роботі членів товариств у Галичині значно зріс інтерес до музичного мистецтва. Завдяки діяльності означених музичних товариств у Галичині в цілому та у Львові зокрема, були організовані концертні виступи видатних світових та українських співаків та інструменталістів, серед яких С. Крушельницька, М. Менцінський, О. Руснак, Є. Гушалевич, М. Сокіл, Є. Зарицька, О. Дмитраш, А. Гаєк, М. Маслюк-Мартіні, І. Григорович, О. Семенів, С. Коренець, О. Ясеницька, М. Байлова, Є. Цегельський та багато ін.

Зауважимо, що виконавський потенціал українських музикантів у міжвоєнний час ставав все більш численним і потужним.

В рамках нашого магістерського дослідження вважаємо за необхідне надати аналіз діяльності музичних товариств та музичних колективів Львова, які внесли неоціненний вклад у справу розвитку музичної культури краю

Львівський Академічний Хор „Бандурист” був заснований у 1906 році і складався переважно із студентів львівських вищих навчальних закладів. Засновниками цього музичного товариства були Є. Форостина та Б. Вахнянин. Це був чоловічий хор, він влаштовував „збірні” концерти, в яких окрім хорових номерів виступали солісти.

Чоловічий хор „Сурма” був заснований у 1926 році Тадеєм Купчинським. Крім самостійних концертів, в яких також брали участь солісти – співаки та

інструменталісти, „Сурма” співала також з „Львівським Бояном”. Керівниками цього колективу були О. Плешкевич, І. Охримович.

„Український Наддніпрянський Хор” заснований у 1919 році і існував по 1939 рік. Це був чоловічий хор з числа військовополонених УГА на території Польщі. З великим успіхом виступав на території Польщі, пропагуючи українську народну пісню і творчість українських композиторів. Разом з частиною „Львівського Бояна” і хором „Студіо-Хор” під керівництвом М. Колесси, у 1940 р. став базовим колективом для державної хорової капели „Трембіта”.

„Союз Українських Професійних Музикантів” був створений у 1934 році на зразок і протипагу подібних австрійських та польських спілок, метою яких була охорона і захист прав професійних музикантів. Ця спілка мала не тільки локальне, а й крайове значення. Керівниками трьох основних секцій було обрано Т. Шухевича (педагогічна), Р. Савицького (виконавська), В. Барвінського (композиторська). Зауважимо, що „Союз Українських Професійних Музикантів” – це об’єднання, щодо відбору своїх членів підходило дуже прискіпливо (мало характер майже елітарний), в другій половині 30-х років ХХ століття відіграло надзвичайно важливу роль в організаційній сфері українських музикантів - педагогів, виконавців, композиторів, музикознавців, дбаючи про їх професійні інтереси та матеріальні умови життя, організовуючи (часто спільно з іншими українськими музичними товариствами) різноманітні концерти, виконавські та творчі конкурси, дбаючи про розвиток української музичної творчості, музикознавства, музичного шкільництва, виконавства й видавничої справи, про популяризацію української музики та української музичної культури різними засобами не тільки в суто українському середовищі, але в різноетничному середовищі Львова, краю, Польської держави та за кордоном.

У Львові діяли і немусичні товариства, які були тісно пов’язані з музикою. Вони проводили культурно-освітницьку діяльність і у сфері музичного

мистецтва, влаштовуючи музичні і літературно-музичні вечори та концерти. Ці товариства мали власні хори та інструментальні колективи. До таких товариств належало товариство „Руська бесіда”, яке було засноване у 1862 році і яке стало ініціатором створення хорового колективу (1863 р.) під керівництвом І. Лаврівського. За ініціативи товариства „Руська бесіда” у Львові у 1864 році був відкритий перший професійний український театр.

Товариство „*Просвіта*”, студентське товариство „*Академічне Братство*”, створене у 1871 році як „Академічний Кружок”, що мало чоловічий хор, який виступав не тільки у Львові, а й у багатьох інших містах та селах Галичини, ремісниче товариство „*Зоря*”, створене у 1884 році, що мало власні хор і оркестр, інші товариства, що утворені в ХІХ столітті (наприклад „*Товариство Руских Дам*”, „*Товариство Руских Женщин*”) та на початку ХХ століття (наприклад товариство „*Сила*”, яке мало власний духовий оркестр, „*Союз Українок*” та інші), всі ці товариства вели в тому числі активну культурно-просвітницьку та концертну діяльність.

В рамках нашого магістерського дослідження варто згадати ще одне музичне товариство „*Клуб Цитристів*” – це друге, подібне до попереднього, товариство любителів гри на цьому популярному тоді музичному інструменті, було створене у 1892 році.

„*Союз Музичних і Співацьких Товариств Польських і Руських*” був утворений у 1893 році з метою об’єднання спільних сил для постійних концертних виступів. Хорові колективи цього товариства співали на концертах, присвячених святкуванню видатних дат, на похоронах українських та польських діячів культури і мистецтва.

„*Союз Співацьких і Музичних Товариств*” був організований у 1903 році і проіснував до 1907 року.

„*Львівський Політехнічний Хор*” був організований у 1898 році, першим керівником якого став Данте Барановський, з 1907 року артистичним директором

став Б. Вольфсталь, у 1907-1914 рр. та 1921-1924 рр. – С. Шмідт, пізніше А. Горасовський, С. Ковальський, в 30-х роках М. Кжинський, у 1932-1937 рр. – А. Штадлер.

„*Львівський Академічний Хор*” зареєстрований у 1899 році. Він складався виключно зі студентів Львівського університету. В різні часи його керівниками були Л. Юрчинський, Ф. Рилінг, Р. Белоглавок, А. Солтис, Т. М. Добжанський.

„*Перший Львівський Клуб Цитристів у Львові*”, споріднений з попереднім, був організований у 1899 році. У тому ж році розпочав діяльність подібний до попереднього „*Перший Клуб Шанувальників Цитри*”, що свідчить про шалену популярність цього музичного інструменту.

„*Робітничий Хор*” – перше музичне товариство, яке у своїй назві подало свій соціальний склад, було організовано у 1902 році. З перших днів існування і до 1920 року керівником товариства був Антоні Кінальський, диригентом – Роман Дришко, пізніше диригентом хору був Маріан Кінальський, Томас Шиферс.

Товариство для Інструментальної Музики „Національна Капела” засноване у 1902 році. Це товариство було практично духовим оркестром, який здебільшого виступав з виконанням польської музики на польських національних урочистостях. Існував до 1939 року.

Хор Єврейської Молоді „Кінор” („Арфа”) був заснований у 1902 році.

„*Хор Львівських Друкарів*” заснований у 1903 році. Перед Світовою війною його багаторічним диригентом був Ф. Домішевський, з 1922 року – А. Кінальський.

Товариство „*Музика Залізничників*” зареєстровано у 1904 році, діяло як духовий оркестр, в якому грали залізничники-аматори і який обслуговував різні потреби львівських залізничників.

Товариство Друзів львівської музики „Гармонія” було зареєстроване у 1905 році. Це товариство мало на меті матеріально допомагати складеному з юнаків-

сиріт та вихідців з бідних сімей молодіжному оркестрові раніше утвореного товариства під такою ж назвою.

„*Технічний Гурток Тамбуристів*” зареєстрований у 1905 році, складався зі студентів Львівського Політехнічного інституту, любителів гри на струнних та інших інструментах східного походження.

Львівське Товариство Тамбуристів „Арія” засновано у 1906 році.

Товариство Допомоги Селянським Театрам та Хорам засновано у 1907 році, основною ціллю якого була методична і матеріальна допомога існуючих та створення нових аматорських театральних та хорових колективів серед галицьких селян польської національності. Товариство влаштовувало виступи польських селян і на сценах Львова.

Два товариства, об’єднані одним і тим же інструментом були зареєстровані у 1907 році – *Аматорський Гурток Мандоліністів „Мундельсон”*.

Два товариства з ідентичною назвою „*Музичний Гурток*” засновані у 1907 та 1910 рр.

„*Міське Музичне Товариство*” засноване у 1908 році, першим керівником якого був Станіслав Древняк. Пізніше Данте Барановський, у 1921 році воно припинило творчу діяльність.

У 1907 році виникли „*Товариство Культу Фрідеріка Шопена*” та „*Музичне Товариство імені Монюшка*”.

У 1914 році було засновано „*Музичне Товариство імені М. Карловича*”.

Перед першою світовою війною зареєстровано декілька хорових товариств: Співацьке товариство „Бард”, що було зареєстроване у 1908 році. Його диригентами були К. Абратовський, М. Кжинський, Ф. Рилінг, В. Гаусман, Р. Белоглавок, А. Штадлер.

Співацьке Товариство „Гейнал” („Сигнал“) зареєстровано у 1912 році, артистичним директором його був А. Штадлер.

Польське Співацьке Товариство „Гендзьба” (старопольське слово, що означає „спів”, „гудіння”), зареєстроване у 1910 році, диригентом якого був В. Адамчак, Р. Брила та ін.

Львівське Співацьке Товариство „Ліронька” і співацьке Товариство „Пісня” зареєстровані у 1913 році.

Союз Польських Музичних і Співацьких Товариств зареєстрований у 1913 році, метою якого було об’єднання усіх музичних товариств і колективів на зразок українського „Союзу Співацьких і Музичних товариств”.

Перед Першою Світовою війною у Львові діяли такі музичні товариства, як *„Товариство Самодопомоги Артистів Хору польської опери”*, зареєстроване у 1911 році.

„Польська Музично-Педагогічна Спілка” зареєстрована у 1919 році, яка у 1927 році перетворена в *„Польську Спілку Музикантів-Педагогів”*, що мали характер профспілкової організації (головою весь час був М. Солтис, а після його смерті у 1929 р. – його син А. Солтис).

Австрійське Товариство Артистів і музикантів в Галичині

У 1916 році Станіслав Кінальський заснував у Львові *Львівське співацьке Товариство „Арфа”*, яким певний час керував і диригував.

Єврейське Музичне Товариство зареєстроване у 1919 році. Це товариство проводило постійну культурно-освітню та концертну діяльність. В концертах цього товариства, яке мало мішаний хор та симфонічний оркестр (диригенти А. Гермелін, В. Альтман) брали участь численні солісти, камерні ансамблі. Товариство відіграло важливу роль не тільки у власному, а й у різнонаціональному середовищі міста.

В той час у Львові існували ще й такі хорові товариства, як *„Львівський Хор Медиків Ветеринарії”*, до якого входили викладачі та студенти Академії Ветеринарії (диригент Р. Белоглабек, В. Гаусман, Є Колачковський), *Цециліянський Хор*, артистичним директором був Ф. Мадура, *Львівський*

Мішаний Хор під приводом Є. Кулачковського, , *Чоловічий Хор „Сирена”*, яким керував Ф. Рилінг.

Наприкінці 20-х років ХХ століття у зв'язку з кризовою ситуацією у Львівській опері було організоване *Товариство Шанувальників Музики і Опер*, одним з організаторів якого був Т. Маєрський.

В цей історичний час у Львові існувало ряд немюзичних товариств, які однак передбачали і реалізовували у своїй діяльності концертну роботу у вигляді виступів аматорів та професійних музикантів – як місцевих, так і відомих артистів, що відвідували Львів. В них також проводились лекції з питань музичного мистецтва, або лекції-концерти. До найбільш активних і змістовних за таким різновидом діяльності належало створене у 1886 році „*Коло – згодом Літературно-Мистецьке Казино*”, яке впродовж десятків років проводило значну музично-естетичну роботу серед львівської інтелігенції.

Від ХІХ століття веде свій творчий відлік польське „*Гімнастичне Товариство „Сокіл”*”, засноване у 1867 році, на зразок якого були створені в самому Львові декілька його відділень.

Український „*Сокіл-Батько*” заснований у 1894 році мав у своєму розпорядженні хори та симфонічний оркестр, з яким співпрацював С. Людкевич.

Не можна оминати увагою той факт, що у багатьох львівських римо-і грекокатолицьких храмах існували значні хорові та інструментальні капели, які мали не тільки суто прикладне (для богослужінь) значення, включаючись іноді у загальноконцертну діяльність. Такими були капели Домініканського, Францісканського, Єзуїтського та Катедрального римо-католицьких костелів, Святоюрського катедрального собору. Відродженого у 1831 році хору Ставропігії, хору заснованої у 1783 році Греко-католицької Духовної семінарії (потім Богословської Академії) та ін.

Таким чином, з огляду на все вищесказане можемо стверджувати, що велика кількість товариств і об'єднань, які культивували музику в різних формах

– вокальну (сольну та хорову), інструментальну (сольну, камерно-ансамблеву та оркестрову) та вокально-інструментальну, що передбачала виконання великих полотен кантатно-ораторійного жанру – проектувалась на якісні показники. „ Це у значній мірі надзвичайно позитивно впливало на формування й розвиток аматорського і професійного музикування, на зацікавлення питаннями музичного мистецтва, на формування музично-естетичних смаків, знань та вміння застосувати їх у повсякденному житті. На залучення щораз більших верств мешканців Львова (особливо ж – молодшого покоління) до оволодіння знаннями й навичками сольного й хорового співу, гри на музичних інструментах – індивідуально та в різноманітних виконавських колективах – від камерних ансамблів до духових та симфонічних оркестрів, на розвиток музичної освіти та шкільництва не тільки у Львові, а й у всій Галичині.” [35].

Крім згаданих вище різноманітних музичних товариств, об’єднань і спілок, які мали свої хори, оркестри і власними зусиллями організовували концерти, у Львові існували організації, завданням яких було сприяння виступам приїжджих музикантів – солістів (вокалістів та інструменталістів), камерних ансамблів та великих концертних колективів – симфонічних та духових оркестрів, хорів тощо.

Першою такою інституцією було Концертне Бюро Галицького Музичного Товариства, завдяки якому у Львові постійно бували відомі музиканти та колективи. Іншою організацією, що організовувала виступи приїжджих гастролерів було утворене у 1908 році Галицьке Концертне Бюро Максиміліана Тірка. Саме воно влаштовувало гостинні концерти видатних солістів, камерних ансамблів, відомих симфонічних та духових оркестрів.

Незважаючи на те, що у Львові постійно відбувалися різноманітні концерти, в яких аматорами та професіоналами виконувалася камерна, хорова, симфонічна та вокально-симфонічна музика, періодично відбувалися концерти згаданих вище музичних та немусичних товариств і концертні виступи гастролерів, на початку XX століття назріла нагальна необхідність створити

солідну концертну організацію з постійно діючим симфонічним оркестром, яка б займалась організацією концертів на постійній основі. Поштовхом до цього стало відкриття у 1901 році варшавської філармонії. Людвіг Геллер, який довгий час очолював Львівську оперу створив концертну організацію під назвою „Львівська Філармонія” з власним концертним бюро, метою якої було влаштування публічних концертів місцевих професійних музикантів та гастролерів. Створення оркестру було доручено талановитому чеському музиканту – Людвіку Челянському. В перші роки діяльності цей оркестр складався переважно з чехів, вихованців Празької консерваторії, адже такої кількості професійних музикантів у Львові ще не було. Польська громадськість надавала великого значення новій організації, покладаючи на неї великі надії як вогнищу, здатному культивувати національну і слов’янську музику та виконавство – як іще одну противагу австрійським намірам германізації цього краю. Створення Львівської Філармонії стало великою подією, яка сприяла пожвавленню музичного життя не тільки міста, а й всієї Галичини.

1.2. Передумови створення Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

В попередньому параграфі ми дуже докладно дослідили історичні шляхи зародження на Галичині загалом, та у Львові зокрема, культурно-просвітницьких товариств, діяльність яких стала підґрунтям для розвитку музичної культури та освіти в Галичині.

В рамках нашого дослідження вважаємо за необхідне висвітлити еволюцію музичного життя Львова, дослідити історичні передумови створення та розвитку музичних навчальних закладів, одним з яких є Львівський фаховий коледж культури і мистецтв.

З кінця XIV до XIX століття у більшості Львівських загальноосвітніх шкіл одним з основних предметів було навчання музики, тобто навчання співу, і першими підручниками з цього предмету були церковні збірники пісень літургійного характеру. Починаючи з кінця XVIII століття все частіше у вжитку стають народні та світські пісні.

Зауважимо, що одним з найважливіших завдань кожної середньовічної школи було плекання співу в храмі протягом цілого року. Говорячи про катедральні школи Львова, слід сказати, що навчання співу в їх навчальних планах займало одне з найважливіших місць. Ще на початку XV століття, поряд з двома існуючими міськими школами, у Львові виникають ряд католицьких та православних шкіл, в яких навчанню співам відводилась значна роль. У більшості католицьких костелів був орган та інструментальні капели. У містечку Белз, недалеко від Львова, у 1494 р. була створена перша в тодішній Польщі школа органістів.

У русько-православному середовищі Львова шкільництво виникло дещо пізніше, ніж у римо-католицькому. Надзвичайно важливе місце в історії

давньоруської-української культури, в розвитку не лише освіти, але й музичного професіоналізму належить заснованій близько 1585 року Львівським Успенським Ставропігійським Братством школі – першому на Русі загальнодоступному навчальному закладу, що був на утриманні львівської руської громади. Пізніше стали виникати такі школи і в інших регіонах. Історики та дослідники відзначають, що ці навчальні заклади зіграли надзвичайно важливу роль у розвитку освіти й культури, вони мали позитивний вплив на розвиток церковного співу Руси-України та Русі.

У XVI столітті в православних церквах, у Львівській Братській Школі почали використовувати багатоголосний- партесний спів, учні вивчали також теоретичні основи музики, знайомились музичною літературою. У Львові діяли навчальні заклади вищого типу, в яких навчали музики, Це, в першу чергу, заснована у 1605 році Єзуїтська колегія при якій була створена бурса для учнів з бідних сімей, яка стала Бурсою Музикантів. Як і у львівській, музичні бурси на протязі трьох століть – з кінця XVI - XVIII ст. існували майже при всіх колегіях тодішньої Польщі.

Що стосується навчання музики у львівських школах у пізньосередньовічний період, в період ренесансу та бароко, то слід сказати, що в усіх школах проводилось навчання співу, теорії музики. Тільки в Єзуїтській та Домініканській колегіях існували окрім хорових колективів – інструментальні капели. У цих закладах – аналогах італійських старовинних консерваторій, були закладені початкові засади, фундамент майбутнього професійного музичного шкільництва, яке набуло розквіту у Львові в другій половині XIX століття.

Роль фундатора професіональної музичної освіти в Галичині належить Галицькому Музичному Товариству, яке у 1838 р. відкрило першу музичну школу у Львові (Музичний інститут), в якій навчали гри на скрипці, духових інструментах, віолончелі, а також співу. Бурхлива діяльність ГМТ на тлі пропаганди музики у всіх доступних йому формах, діяльність його „Музичного

Інституту”, а згодом і Консерваторії дали поштовх для виникнення – особливо в останніх десятиліттях ХІХ століття - багатьох інших музичних навчальних закладів, переважно нижнього та середнього рівня. Всі вони, без винятку, були повністю приватними, навчання в них велося переважно з однієї спеціальності, як правило – співу або гри на фортепіано, скрипці, цитрі, духових інструментах. Існували також в повному розумінні музичні школи, в яких навчання велося з декількох спеціальностей, викладалися теоретичні дисципліни. На початку ХХ століття у Львові одночасно функціонувало близько 30-ти музичних шкіл різного рівня і типу. Від 1910 р. – понад 50, а в 1914 р. – 65 музичних навчальних закладів – від однопрофільних до багатoproфільних – типу консерваторій.

Наявність великої кількості талановитих вчителів музики ще у ХІХ ст. спричинилося до утворення у Львові об’єднання музикантів-педагогів. Наприкінці 90-х років за ініціативою піаністки Й. Ляурецької був утворений Союз Вчительок, що регулярно влаштовував музично-декламаційні вечори, в яких брали участь найкращі учні Львівських музичних шкіл та окремих приватних вчителів. У 1919 р. виникла „Польська Спілка Музикантів-Педагогів”, українські педагоги створили „Союз Українських Професійних Музик”, що мав на меті захист професійних інтересів українських музикантів та проводив різноманітну організаційну діяльність в тому числі і в напрямку підвищення кваліфікації викладачів Вищого Музичного інституту ім. М. Лисенка та його філії в інших містах Галичини, що були школами нижчого типу.

Звичайно, в наслідок жорсткої конкуренції ряд львівських музичних шкіл перестали існувати. До осені 1939 р. залишилось близько 10 –ти шкіл нижчого та середнього типу.

У 1853 році у Львові була відкрита найстаріша у Європі Консерваторія Галицького Музичного Товариства, першим директором якої став Й. Рукгабер. Пізніше директором консерваторії був обраний К. Мікулі (1858-1887). В консерваторії він також викладав теорію музики, гармонію, композицію,

фортепіано та вів вчительський курс – тобто спеціалізацію для майбутніх викладачів. З 1887 по 1899 рр. після К. Мікулі консерваторію очолив органіст Р. Шварц. У 1891 р. в Консерваторії ГМТ на базі існуючої тут „Школи декламації” утворено „Драматичну школу” і „Оперну школу”. У 1910 році у Консерваторії був створений перший духовий оркестр. Духові та ударні інструменти у Консерваторії вели переважно музиканти оперного оркестру, нерідко з філармонічного, іноді – військового духового оркестру. У більшості ці музиканти були чеської або австрійсько-німецької національності.

Незважаючи на складні історичні, політичні та економічні умови, Цей навчальний заклад мав величезне значення для розвитку музичної культури та музичного шкільництва цілого регіону. Разом із своєю попередницею – музичною школою ГМТ, консерваторія стала взірцем для подібних навчальних закладів, в тому числі для консерваторій у Кракові, Чернівцях і Станіславі, консерваторія стала кузнею для підготовки професійних музикантів різних спеціальностей, які збагатили своєю діяльністю місцеві музичні установи – Оперу, Філармонію, численні хорові та інструментальні колективи, музичні школи.

Хронологічно другим – після консерваторії ГМТ – вищим музичним навчальним закладом – попередником Львівської державної консерваторії, була Львівська Музична Консерваторія імені К. Шимановського, яка від моменту заснування у 1902 р. називалася Музичним Інститутом. Це був приватний навчальний заклад і засновницями його стали А. Нементовська та Н. Велещукова.. У 1921 р. в ЛМІ створено „Оперну школу” під керівництвом оперного диригента Ю. Лжрера, в жовтні 1921 р. - „Драматичну школу” під керівництвом Ф. Фрончковського.

Серед вихованців цього музичного навчального закладу багато талановитих музикантів: А. Кос-Анатольський, С. Віслоцький, Ч. Марек, І. Любчаківна та ін.

Вищий Музичний Інститут імені М. Лисенка, заснований у 1904 р. і першим його директором став В. Вахнянин.

Вищий Музичний Інститут імені М. Лисенка, який діяв під егідою Музичного Товариства імені М. Лисенка протягом свого існування здобув авторитет і визнання своєї діяльності не тільки в українському, але й польському середовищі Львова, Галичини, Польщі. Тому він став у 1939 р. однією з важливих складових частин організованої на підставі кількох музичних навчальних закладів Львівської Державної Консерваторії.

В цьому параграфі ми розглянули історичні шляхи створення професійної музичної освіти у Львові, що було передумовою для виникнення музичних навчальних закладів, в тому числі і Львівського фахового коледжу культури і мистецтв. Організацію навчально-виховного процесу даного навчального закладу вважаємо за необхідне більш докладно розглянути в другому розділі.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

Узагальнюючи матеріали першого розділу магістерського дослідження, можемо зробити наступні висновки.

Початок XXI століття знаменується бурхливими змінами в соціально-політичному, економічному, культурному та освітньому житті суспільства. В сучасному житті на тлі національного відродження спостерігається значний сплеск зацікавленості науковців, мистецтвознавців, культурної громадськості до відродження національних традицій, до систематичного та ґрунтовного вивчення та відтворення історичного шляху становлення та розвитку українського музичного мистецтва та освіти.

На основі мистецтвознавчих, культурологічних та історичних наукових досліджень у першому розділі магістерської роботи надається ретроспективний аналіз зародження та розвитку музичної культури у Львові – стратегічному, політичному та культурному центрі Галичини.

У магістерському дослідженні простежується еволюція музичного життя у Львові, довгий та тернистий шлях від аматорського музикування до професіоналізму у процесі навчання музики.

Нами з'ясовано, що музикування зародилось у Львові ще з сивої давнини і першими музикантами були вуличні музиканти: скоморохи, менестрелі, жонглери. Музика супроводжувала людину і в побуті, і в урочистих святкуваннях, і в церковних храмах.

Характерною ознакою Львова, як і всієї Галичини та Буковини, є його багатонаціональний етнічний склад, адже тут здавна проживають українці, росіяни, поляки, євреї, вірмени. Це, звичайно, не могло не наложити відбиток на розвиток музичної культури краю.

У науковому дослідженні прослідковується шлях зародження перших національних музичних осередків у Львові, надається ґрунтовний аналіз

діяльності музичних товариств та об'єднань, які свій історичний відлік ведуть ще з XVI століття і культурно-просвітницька діяльність яких стала вагомим рушійною силою в справі розбудови музичної культури Галичини.

У роботі згадуються імена видатних діячів української музичної культури, які внесли неоціненний вклад у справу розвитку музичної культури та освіти краю.

У першому розділі наукової роботи висвітлюються історичні передумови та усі різноманітні форми музичної освіти, які склались в Галичині протягом кількох віків: від створення музичних гуртків та музичних шкіл до Музичних Інститутів та Консерваторій.

РОЗДІЛ II ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТИВУ КОЛЕДЖУ В ТВОРЧОМУ ТА НАВЧАЛЬНО – ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

2.1. Організація навчально-виховного процесу.

Історія Львівського коледжу культури і мистецтв надзвичайно багата та цікава. У 2019 році відсвяткували 80-ти річний ювілей знаного далеко за межами Львівської області навчального закладу мистецького спрямування. Львівський коледж культури і мистецтв розташувався на затишній вулиці древнього Львова, яка носить назву видатного українського композитора, громадського діяча О. Нижанківського у приміщенні, в якому в різні історичні часи розмішувався будинок для бідних і безпритульних, редакція Львівської газети „Діло”, міський музей гігієни, фабрика картонних коробок, Львівська Бібліотечна Бурса, гуртожиток для учнів Технікуму політосвіти.

У грудні 1939 року був створений навчальний заклад, метою якого стало підготовка бібліотекарів та професійних працівників закладів культури. За свою історію діяльності Львівський коледж культури і мистецтв вісім разів змінював назву: він був школою політосвіти, політичним технікумом, культурно-освітнім технікумом, технікумом з підготовки культурно-освітніх працівників, училищем культури, коледжем культури і мистецтв.

Директорами цього навчального закладу в різні часи були М. Білоус, С. Глоба, М. Ковальов, Д. Петренко, Г. Лавринів та ін.

У всі роки існування у навчальному закладі функціонував заочний відділ, з яким пов’язані долі його керівників: М. Перескоков, С. Рагозін, П. Кучерявий, Є. Каверіна, Т. Решетнікова та ін.

У 1971 році у навчальному закладі був відкритий денний відділ, який очолювали віддані своїй справі талановиті керівники, серед яких О. Музальов, О. Наконечна, Є. Ключок, Є. Труш та ін.

За більше ніж 80-ти річний шлях діяльності навчальний заклад підготував сотні професійних працівників для бібліотечних закладів та працівників у сфері культури та мистецтва, серед яких знані не тільки в Україні, а й далеко за її межами талановиті режисери, співаки, виконавці, організатори та керівники різноманітних музичних та хореографічних колективів, науковці та педагоги [63].

В рамках нашого магістерського дослідження вважаємо за необхідне більш ґрунтовно висвітлити діяльність всіх циклових комісій (відділів) Львівського коледжу культури і мистецтв.

Циклова комісія

Загальноосвітніх та соціально-економічних дисциплін

Циклова комісія складається з викладачів загальноосвітніх дисциплін. В різні роки цю циклову комісію очолювали Л. Осадчук, В. Качмар, Н. Лазурко. На нинішній день головою циклової комісії загальноосвітніх та соціально-економічних дисциплін є кандидат історичних наук, викладач історії та суспільних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист О. Боднар.

У складі циклової комісії Ю. Кисіль, викладач вищої категорії Р. Грицай, Н. Негурська, викладач вищої категорії Х. Хутняк, викладач вищої категорії Н. Лазурко, викладач вищої категорії І. Шидловська, викладач вищої категорії К. Заплотинська, викладач 2-ї категорії Н. Андрусик, викладач вищої категорії І. Забанжало, викладач вищої категорії П. Пришляківська, викладач 2-ї категорії А. Грицишин, викладач вищої категорії, викладач-методист Ю. Кисіль, викладач А. Козіна, викладач А. Рибіна.

По сумісництву на цикловій комісії працюють викладач вищої категорії О. Бовгира, кандидат історичних наук, викладач вищої категорії О. Макарчук,

кандидат філологічних наук, викладач вищої категорії Н. Михайліченко, викладач 2-ї категорії Н. Нагурська та ін.

Щорічно під керівництвом викладачів циклової комісії студенти Львівського коледжу культури і мистецтв беруть участь у наукових конференціях, конкурсах та змаганнях, різноманітних обласних олімпіадах, в яких неодноразово ставали призерами.

Циклова комісія

Менеджменту Соціокультурної Діяльності

Циклова комісія була створена у далекому 1949 році і мала назву політико-виховної та культурно-освітньої роботи. Першим керівником відділу став М. Михальчук. На відділі працювали В. Обухівський, Д. Петренко, І. Виноградов, В. Арсенюк, Т. Гурська, Є. Іванцова, М. Ільків, А. Остроушко, Р. Подоляк, Г. Лавринів та ін.

На сьогоднішній день у складі циклової комісії Менеджменту та Соціокультурної діяльності: голова циклової комісії викладач вищої категорії, методист Г. Гвоздкова, викладач вищої категорії, викладач-методист Т. Глазунова, кандидат історичних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист Н. Грицишин, викладач 1-ї категорії Н. Громик, викладач вищої категорії Є Каверіна, викладач А. Гуняк.

Під керівництвом викладачів циклової комісії студенти Львівського коледжу культури і мистецтв беруть активну участь у круглих столах, різноманітних конференціях, ток-шоу, майстер-класах, зустрічах з цікавими людьми тощо. Викладачами циклової комісії організуються щорічні розважальні програми „Ліга сміху”, в яких студенти мають змогу реалізувати свої таланти.

За роки функціонування викладачами циклової комісії підготовлено багато висококваліфікованих працівників закладів культури, загальноосвітніх шкіл та закладів мистецького спрямування.

Циклова комісія

Театральних дисциплін спеціалізації „Видовищно-театралізовані заходи”

Циклова комісія готує висококваліфікованих режисерів, організаторів та керівників театральних гуртків, постановників та ведучих театралізованих заходів, концертів, масових свят та видовищ, різноманітних шоу.

Керівником циклової комісії є викладач вищої категорії, викладач-методист О. Копильчак.

З творчою діяльністю циклової комісії пов'язані імена талановитих митців та педагогів, серед яких заслужені артистки України М. Шевченко та М. Господарська, В. Борецька, С. Глушук та ін.

На сьогоднішній день у складі циклової комісії Львівського коледжу культури і мистецтв викладач вищої категорії, викладач-методист Г. Лавринів, викладач вищої категорії Б. Беліченко, викладач вищої категорії Я. Богонюк, викладач М. Бушко, заслужений артист України, актор драматичного театру імені М. Заньковецької Р. Біль.

На відділі функціонує студентський театральний гурток „Неопалима купина” (кер. викладач вищої категорії Я. Богонюк). Цей творчий колектив є активним учасником різноманітних театральних фестивалів, концертів та заходів міського та обласних рівнів.

За роки діяльності викладачами циклової комісії підготовлені десятки талановитих високопрофесійних працівників у сфері культури і мистецтва: випускники циклової комісії працюють організаторами і керівниками самодіяльних театральних колективів, методистами, режисерами, викладачами у

різноманітних учбових закладах мистецького спрямування, артистами театрів та кіно тощо [63].

Циклова комісія „Фортепіано”

На цикловій комісії працюють викладачі з фортепіано та концертмейстери, без яких важко уявити роботу всіх музичних циклових комісій коледжу. Свій історичний відлік циклова комісія „Фортепіано” веде з 60-х років ХХ століття. В різний час на відділі працювали талановиті викладачі-піаністи та концертмейстери, серед яких О. Віннюков, А. Охримович, Г. Депенко, А. Черногва, М. Ластівецька, О. Смеречанська, Л. Возна, Є. Чаповська, О. Медвідь, Х. Добрянська та багато ін.

На сьогоднішній день циклову комісію „Фортепіано” очолює викладач-методист, старший викладач М. Ревакович, У складі циклової комісії працюють досвідчені викладачі та концертмейстери, серед яких викладач вищої категорії Є. Гнатковська, викладач вищої категорії І. Косоногова, викладач вищої категорії Л. Литвиненко, викладач вищої категорії Л. Квасничка, викладач В. Пінчак, викладач 1-ї категорії С. Паніна, викладач вищої категорії Цібівовк, викладач 1-ї категорії О. Кривута, викладач 1-ї категорії З. Вахула, концертмейстер В. Боднар, концертмейстер К. Неймушина, концертмейстер Р. Підчеха, концертмейстер Х. Ляцишин.

Циклова комісія

Народної Інструментальної Творчості

Народні Інструменти

Відділ народних інструментів розпочав набір студентів ще у 1960 році у складі Львівського культурно-освітнього технікуму. У різні часи відділом

керували В. Листопад, Г. Вакуленко, А. Бержик, О. Поцелуйко, Б. Білик, О. Шишко.

На даний час циклову комісію очолює викладач вищої категорії, викладач-методист, викладач оркестрового диригування, випускниця Музичної Академії імені М. Лисенка. Н. Кміть.

На відділі працюють викладач 1-ї категорії Б. Баглай (викладач бандури), викладач вищої категорії Д. Борзова (викладач баяну), викладач вищої категорії Л. Вознюк(викладач баяну), викладач вищої категорії Б. Назар (викладач скрипки), викладач вищої категорії Г. Гнатейко (викладач диригування), викладач-методист О. Наконечна (викладач гітари), викладач вищої категорії (викладач цимбал).

Циклова комісія пишається своїми випускниками, серед яких викладачі музичних шкіл та студій, організатори, керівники та солісти творчих колективів, директори Народних Домів, артисти оркестрів та ансамблів народної музики тощо.

Серед випускників відділу заслужені артисти України, заслужені діячі мистецтв України, заслужені працівники культури України, лауреати Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів: М. Баран, О. Васишин, А. Бобрушко, В. Дичак та багато ін.

На відділі функціонують творчі колективи, які беруть активну участь у концертному житті не тільки коледжу, а й міста та області. Вони є неодноразовими лауреатами Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів та фестивалів.

Оркестр народних інструментів (кер. Н. Кміть). Цей творчий колектив був створений в перший рік відкриття відділу народних інструментів і його керівником став талановитий музикант та педагог В. Листопад, пізніше оркестром керували А. Кирильченко, О. Затворницький, Т. Семьонова, С. Голуб, В. Кисіль.

Оркестр народних інструментів є активним учасником та лауреатом різноманітних конкурсів.

Ансамбль фольклорної музики „Троїсті музики” (кер. лауреат Всеукраїнського конкурсу Міжнародних та Всеукраїнських конкурсів Ю. Рега). В різні часи цим колективом керували І. Дікало, О. Личенко, Р. Терендій.

Ансамбль баяністів (кер. Д. Борзова);

Ансамбль бандуристів „Струни серця” (кер. р. Доброт).

Циклова комісія

Музично-теоретичних та Хорових Дисциплін

Одна з найстаріших циклових комісій Львівського коледжу культури - Циклова комісія Музично-теоретичних та Хорових Дисциплін, яка була створена у перший рік заснування навчального закладу. Першими керівниками циклової комісії були М. Івченко, Н. Сесіна, І. Антоненко, Б. Баглай, Н. Байло.

На відділі в різний час працювали віддані своїй справі талановиті педагоги В. Сенишин, Я. Базів, О. Волинець, Б. Генгало та ін.

На сьогоднішній день циклову комісію очолює викладач-методист Р. Ляшенко. У складі комісії заслужений діяч мистецтв України М. Дацко, викладач-методист Н. Байло, викладач-методист Р. Дробот, викладач вищої категорії В. Зубач, викладач вищої категорії Т. Маркевич, викладач вищої категорії А. Немерко.

Випускники циклової комісії продовжують навчання у вищих навчальних закладах, працюють викладачами, керівниками та солістами хорових колективів та ансамблів.

Циклова комісія пишається своїми випускниками, серед яких народні та заслужені артисти України, солісти філармоній.

На відділ діють знані не тільки на Львівщині творчі колективи:

Мішаний Хор (кер. Р. Ляшенко). Цей творчий колектив є активним учасником міжнародних та Всеукраїнських конкурсів хорової музики, різноманітних концертів коледжу, міста та області;

Дівочий Хор „Грація” (кер. А. Немерко) – зовсім молодий колектив, створений 2015 році, неодноразовий лауреат Міжнародних та всеукраїнських конкурсів;

Чоловічий вокальний ансамбль (кер. П. Швайковський) створений у 2007 році є активним учасником концертних заходів міста та області;

Чоловічий Хор студентів інших циклових комісій створений порівняно недавно, у 2018 році;

Дівочий Вокальний ансамбль (кер. Р. Дробот) є переможцем багатьох конкурсів та фестивалів вокального ансамблевого мистецтва [63].

Циклова комісія

Хореографічних дисциплін

Одна з найстаріших та найпопулярніших циклових комісій Львівського коледжу культури і мистецтв – циклова комісія хореографічних дисциплін. На відділ в різний час працювали К. Федоров, М. Белова, Н. Балухіна, В. Мордасов, В. Рудчик, М. Заславський, А. Бондарєв, М. Трясунова, В. Саболта та ін.

В різний час цикловою комісією керували О. Голдрич, В. Саболта, С. Городицька, Е. Бутинець.

На даний час керує цикловою комісією викладач-методист, член національної спілки хореографів О. Копильчак. Під його керівництвом працюють Заслужений працівник культури України, викладач-методист П. Харісов; викладач О. Зварич; викладач вищої категорії І. Погоріла; викладач вищої категорії Л. Фолєш; викладач В. Бень та ін.

На цикловій комісії діють хореографічні колективи, серед яких:

Ансамбль народного танцю „Діброва” (кер. О. Копильчак). Цей хореографічний колектив є візитною карткою Львівського коледжу культури і мистецтв. В різний час цим творчим колективом керували В. Рудчик, М. Заславський, О. Курковідова, М. Вантух, Є. Бутинець, О. голдрич, С. Рибак, Т. Рифляк та ін.

Цей колектив є постійним і активним учасником концертних програм коледжу, міста, області, лауреатом та дипломантом Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів та фестивалів.

У 1967 році на відділі хореографії була відкрита спеціалізація „Класична хореографія”, на якій викладали майстри танцю Львівського оперного театру.

Циклова комісія пишається сотнями випускників, які працюють в різноманітних хореографічних колективах, викладачами хореографії в спеціалізованих закладах освіти тощо.

Циклова комісія

Інформаційної, Бібліотечної та Архівної справи.

Історія циклової комісії надзвичайно цікава та багата, бере свій початок ще з далекого 1939 року з Бібліотечної Бурси та Бібліотечної школи.

В різні роки бібліотечний відділ очолювали Г. Пузирьова, Л. Лугова, О. Грицай, А. Созанський.

На сьогоднішній день головою циклової комісії є викладач вищої категорії, викладач-методист, випускниця Харківського інституту культури (1988) Т. Бутинець. Під її керівництвом на цикловій комісії працюють викладач вищої категорії, випускниця Київського інституту культури (1979) О. Лавринів, викладач вищої категорії, випускник Львівської Політехніки А. Созанський,.

2.2. Циклова комісія духових та ударних інструментів народної інструментальної творчості (духові інструменти) в культурно-мистецькому житті Галичини.

Однією з найстаріших циклових комісій Львівського коледжу культури і мистецтв є циклова комісія народної інструментальної творчості (духові та естрадні інструменти). Історія її створення пов'язана з роками створення цього навчального закладу.

Першими керівниками відділу духових та ударних інструментів були **А.Ю. Поплавський, В.М. Зорін, М.М. Юрчинський, О.І. Щур, І.С. Василів.**

В різний час на відділі працювали талановиті музиканти та педагоги, серед яких О.В. Борзенков (клас ударних інструментів училища культури та Львівської державної консерваторії), заслужений діяч мистецтв України Б.Ф. Горбенко (клас баритона, інструментовки), заслужений артист України М.М. Кравченко (керівник духового оркестру, полковник, в минулому начальник оркестрової служби Прикарпатського військового округу), кандидат педагогічних наук О. Кузик (викладач диригування, випускниця Львівського училища культури та Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка), Л. Носова (клас гобою), Й. Кутний, М. Масник, Т.М. Юрчинський (клас кларнета), І. Іванчак (клас фагота), Д. Д. Фенюк (клас труби, соліст Львівського драматичного театру імені М. Заньковецької), В.І. Онишкевич (клас кларнета, випускник кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного інституту культури), Р.М. Дулиш (клас флейти, соліст оркестру Львівського театру опери та балету), В. Льорчак (клас тромбона, диригент Львівського драматичного театру імені М. Заньковецької), М. Кука (клас тромбона, соліст оркестру заслуженого ансамблю пісні і танцю „Юність” (керівник Народний артист України Мирослав Вантух), О. Павленко (клас флейти, випускниця Київської державної консерваторії, кандидат

мистецтвознавства), В. Білас (клас гобоя, випускник Львівської державної консерваторії, викладач ЛНМА імені М. Лисенка [63]).

Іван Павлович Іванчак

Народився 1 березня 1943 року в с. Чайковичі на Львівщині. У 1960 році закінчив середню школу і вступив до Дрогобицького музичного училища, яке закінчив у 1964 році. В цьому ж році вступив на інструментальний факультет Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка (клас фагота професора В. Семеніченка). Був призваний на військову службу, після закінчення якої, у 1967 році відновив навчання. Закінчив Львівську державну консерваторію у 1972 р. Під час навчання, з 1968 р, почав працювати керівником новоствореного духового оркестру середньої школи №28 м. Львова, працював у симфонічному оркестрі оперної студії при консерваторії (1969-1971 рр.).

У 1971 р. був зарахований на посаду артиста симфонічного оркестру Львівської обласної філармонії.

З 1974 р. почав працювати викладачем по класу фагота і керівником духового оркестру музичної школи №2 м. Львова. Серед його учнів В. шавель, А. Кучмар, А. Охрім та ін.

З 1977 р. почав працювати викладачем духових інструментів та керівником духового оркестру у Львівському культурно-освітньому училищі. Учні класу І. Іванчака продовжили навчання у Львівській державній консерваторії імені М. Лисенка.

Духовий оркестр Львівського коледжу культури і мистецтв під керівництвом І. Іванчака став лауреатом I ступеня конкурсу Патріотичної пісні „Сурми звитяги” (2000, 2005 рр.), нагороджений дипломом III ступеня обласного огляду-конкурсу „Юні таланти Львівщини”.

У 2000 р. І. Іванчаку було присвоєне педагогічне звання – викладач вищої категорії, старший викладач.

З 2003 р. працює в училищі культури за сумісництвом.

У 2003 р. зарахований на посаду викладача військово-диригентської кафедри Військового інституту НУ Львівська Політехніка (зараз Академія сухопутних військ імені П. Сагайдачного). Серед курсантів-випускників по класу фагота: І. Іванчака О. Шкуропад, Ю. Ковальчук, С. Йосак, по класу саксофона: А. Боднар, Б. Катриняк, П. Староста, І. Шерстюк, Я. Гаврилишин.

З 2006 р. працює за сумісництвом керівником духового оркестру Львівського ліцею імені Героїв Крут. Під керівництвом І. Іванчака духовий оркестр був нагороджений дипломом III ступеня обласного огляду-фестивалю духових оркестрів.

І. Іванчак є автором низки методичних праць, присвячених аранжуванню та інструментуванню музичних творів, вдосконаленню диригентської техніки тощо.

Дмитро Данилович Фенюк

Народився у 1934 році в с. городниця Городенківського району Івано-Франківської області в селянській сім'ї.

У 1958 році він вступив в Івано-Франківське музичне училище імені Д. Січинського (клас труби випускника Московської консерваторії А. Гетьмана), яке закінчив у 1962 році.

У 1962 році Д. Фенюк поступив до Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка (клас труби А. Жубра), яку з успіхом закінчив у 1967 році.

Після закінчення консерваторії Д. Фенюк прийшов на роботу у Львівське училище культури. В цей період він поєднує викладацьку діяльність з виконавською, адже працює солістом в оркестрах Львівської філармонії, театру опери та балету, солістом оркестру музично-драматичного театру імені М. Заньковецької.

Дмитро Данилович Фенюк володів філігранною технікою, гарним оксамитовим звуком.

Довгі роки Д. Фенюк очолював клас труби у Львівському училищі культури. Він був надзвичайно вимогливим та талановитим викладачем, який прищеплював своїм учням любов до інструменту, наполегливість та працездатність. Він був надзвичайно толерантною людиною, на його заняттях завжди царила доброзичлива та тепла атмосфера.

За роки роботи у Львівському училищі культури Д. Д. Фенюк виховав цілу плеяду талановитих музикантів-трубачів, які стали викладачами в спеціалізованих навчальних закладах освіти, диригентами та солістами оркестрів тощо. Серед випускників Д.Д. Фенюка і заслужений діяч мистецтв України, член Гільдії трубачів-професіоналів України, кандидат педагогічних наук, професор, відмінник освіти України, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, голова Асоціації діячів духової музики Рівненського обласного відділення Всеукраїнської національної музичної спілки, лауреат обласної мистецької премії імені Германа Жуковського С.Д. Цюлюпа.

Помер Д.Д. Фенюк у 1994 р. [55].

У 1999 році були об'єднані відділ духових та ударних інструментів і відділ народних інструментів. Циклова комісія отримала назву Народної Інструментальної Творчості. Головою циклової комісії стала викладач-методист Н. Кміть.

На сьогоднішній день на цикловій комісії працюють викладач вищої категорії **В.І. Білас** (викладач гобою; викладач вищої категорії), **І.С. Василів** (викладач труби); викладач вищої категорії **П.Б. Груша** (викладач туби); викладач вищої категорії **І.М. Дікало** (викладач ударних інструментів); викладач **М.І. Кузик** (викладач оркестрового диригування, випускниця Львівського державного училища культури та Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка); кандидат мистецтвознавства, викладач-

методист **О.Ф. Павленко** (викладач флейти); викладач 2-ї категорії **Л.П. Радомський** (викладач саксофону); викладач вищої категорії **М.І. Хованець** (викладач оркестрового диригування).

На цикловій комісії народної інструментальної творчості (духові та естрадні інструменти) діють творчі колективи, які є окрасою не тільки відділу, а й всього Львівського коледжу культури і мистецтв.

Духовий оркестр був організований в першій рік створення відділу духових та ударних інструментів Львівського училища культури. У 70-х роках його керівником та диригентом був відомий військовий диригент у відставці, колишній начальник оркестрової служби Прикарпатського військового округу полковник М.М. Кравченко.

Під його керівництвом у 1976 році духовий оркестр взяв участь у Всеукраїнському конкурсі духових оркестрів мистецьких навчальних закладів України (м. Рівне). У програмі виступу прозвучали твори: „...Е. Гріг Концерт для фортепіано з оркестром (солістка студентка Львівської консерваторії), М. Вахутинський Фантазія на теми пісень Великої вітчизняної війни, а також оркестр акомпонував декілька пісень у виконанні соліста Львівського оперного театру, заслуженого артиста України С. Степана. Соло в оркестрі виконував викладач відділу духових та ударних інструментів Львівського культурно-освітнього училища Д. Фенюк” [55] .

Духовий оркестр циклової комісії (кер. М.І. Хованець) є активним учасником всіх концертних програм коледжу, міста та області.

Під керівництвом М.І. Хованця цей творчий колектив неодноразово приймав участь у різноманітних Всеукраїнських конкурсах та фестивалях духової музики. Так, у 2017 р. духовий оркестр став дипломантом ІІІ-го відкритого фестивалю духових оркестрів та мажореток „Королівський Лев” (м. Львів), лауреатом І ступеня XVII Всеукраїнського дитячо-юнацького фестивалю

„Сурми звитяги” (м. Львів). У 2018 р. – лауреатом I ступеня XVIII Всеукраїнського дитячо-юнацького фестивалю „Сурми звитяги” (м. Львів).

Духовий оркестр циклової комісії Народної Інструментальної Творчості (духові та естрадні інструменти) став творчою лабораторією для сотень талановитих музикантів, які продовжили навчання у вищих навчальних закладах України та зарубіжжя.

ХОВАНЕЦЬ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Військовий диригент, підполковник у відставці, композитор, автор наукових праць з музикознавства та історії української військової музики, викладач диригування та військово-оркестрової служби військово-диригентської кафедри Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. «Викладач методист», викладач «спеціаліст вищої категорії».

Народився 21 вересня 1956 року на Галичині в місті Бурштин Івано-Франківської області в сім'ї робітників. Музикою почав займатись з 5-ти років.

З 1968 до 1973 р.р. навчався у Бурштинській міській дитячій музичній школі по класу труби. В 1973 році вступив у Самбірське училище культури по класу труби, яке закінчив у 1975 році з присвоєння кваліфікації: клубний працівник, керівник самодіяльного духового оркестру.

З 1975 року до 1981 року служба у військовому оркестрі на посаді соліст оркестру.

З 1981 року до 1986 року навчався на факультету військових диригентів при Московській Державній консерваторії імені П.І. Чайковського за спеціальністю – диригентська (військовий диригент).

З 1986 року проходив службу в Збройних Силах на посаді начальника оркестру – військовий диригент військових частин в місті Майнінген (Німеччина), м. Артемівськ (Донецька обл., Україна).

З 1994 року до 2004 року - заступник начальника військово-диригентської кафедри Львівського військового інституту імені гетьмана Петра Сагайдачного Національного університету «Львівська політехніка».

З 2004 року - викладач диригування та військово-оркестрової служби військово-диригентської кафедри Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

З 2008 року - викладач диригування, інструментування, читання оркестрових партитур та інструментознавства Львівського музичного фахового коледжу імені С.П. Людкевича.

З 2016 року - керівник оркестру духових інструментів Львівського фахового коледжу культури і мистецтв.

Власні музичні твори для духового оркестру: *«Урочистий марш для зустрічей»*, *стройовий марш «Пан сотник»*, *марш-пісня «Марш війська України» на слова Д. Павличка*, *«марш Лазаронів» на тему пісні українців жовнірів І. Недільського «Засяло сонце золоте»*, *марш «Січ в поході» на музику Д. Січинського*, *марш «Сагайдачний» на музику Д. Січинського*, *марш «Стрілецький похід» на музику М. Гайворонського* 2-х музичних композицій *плац-концерту для духового оркестру «Свято в Карпатах» та «Тільки у Львові»*, чимало інструментовок, аранжувань для духового та естрадного оркестру.

Наукові статті *«До історії становлення військово-церемоніальної музики в Україні» (козацька доба)*, *«Створення військового оркестру в січовому стрілецтві»*, *«Михайло Гайворонський фундатор створення оркестру Січового стрілецтва»*.

Навчально-методичні посібники: *«Спеціально-стройова підготовка»*, *«Служба військового диригента в строю»*, *«Плац-концерт військового оркестру»*, *«Керування військовим оркестром за допомогою тамбурштока»*, *«Дії посадових осіб військово-музичного підрозділу під час забезпечення урочистих заходів»*.

ВАСИЛІВ ІГОР СТЕПАНОВИЧ

Народився 14 жовтня 1948 року в місті Бібрика Львівської області. Закінчив ДМШ м. Бібрика по класу труби викладача Яворського Степана Степановича.

В 1965 році вступив до Дрогобицького музичного училища (клас труби Гетьмана Карла Анатолійовича).

З 1967 по 1969 рр. – артист оркестру пісні і танцю збройних сил СРСР контингенту в Німеччині м. Дрезден.

В 1969-1971 рр. завершує навчання в Дрогобицькому музичному училищі.

З 1971 по 1976 рр. – студент класу труби Владислава Олександровича Швеця Львівської державної консерваторії імені М. Лисенка.

З 1971 по 1973 рр. – соліст оркестру заслуженого ансамблю пісні і танцю „Юність” (керівник Народний артист України Мирослав Вантух).

З 1973 по 1982 рр. – соліст оркестру Львівського державного цирку.

З 1980 по 1982 рр. – соліст оркестру заслуженого ансамблю пісні і танцю „Юність”.

З 1976 по 20021 рр. – завідувач відділу духових та ударних інструментів Львівського училища культури (нині фаховий коледж культури і мистецтв).

З 1984 по 2021 рр. – керівник і соліст оркестру хореографічних ансамблів „Радість” та „Серпанок” Центру творчості дітей та юнацтва м. Львів.

На цикловій комісії функціонує Ансамбль трубачів (кер. І.С. Василів). Цей колектив є постійним учасником різноманітних концертних заходів рідного коледжу та міста.

Квартет саксофоністів (кер. Л.П. Радомський). Цей творчий колектив є активним учасником конкурсів та фестивалів: так, у 2017 р. квартет саксофоністів під керуванням Л. Радомського був нагороджений дипломом лауреата І премії Всеукраїнської музичної олімпіади „Голос країни” (м. Київ), у 2018 р. цей колектив став лауреатом XXI міжнародного ромського джазового фестивалю „Пап-Джаз-Фест” (м. Ужгород).

Відділ духових та естрадних інструментів Львівського коледжу культури і мистецтв за роки діяльності виховав багато талановитих випускників, які працюють солістами та керівниками різноманітних творчих колективів, викладачами музичних шкіл та спеціалізованих закладів мистецького спрямування, артистами духових та симфонічних оркестрів тощо.

ДІКАЛО ІВАН МИХАЙЛОВИЧ

У 1976 році закінчив Тернопільське державне музичне училище по класу ударних інструментів Тіковця О.В.

У 1981 році - Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка, клас Борзункова О.В.

З 1982 року – соліст симфонічного оркестру Львівської державної філармонії.

ГРУША ПЕТРО БОГДАНОВИЧ

Навчався в Тернопільському державному музичному училищі імені С. Крушельницької.

Навчався в Київській державній консерваторії імені П.І. Чайковського.

Служив артистом оркестру штабу Прикарпатського військового округу м. Львів.

З 2014 по 2021 рр. – артист джаз-оркестру Львівського театру „Правди” та „Лео-брас квінтету”.

В 2006 році – Володар Гран-Прі II Відкритого Всеукраїнського конкурсу виконавців (ансамблів) на духових та ударних інструментах імені В. Старченка.

РАДОМСЬКИЙ ЛЮБОМИР ПЕТРОВИЧ

Викладач класу саксофону, керівник квартету саксофоністів.

Навчався у Львівському училищі культури (закінчив з відзнакою).

Закінчив Львівську державну консерваторію імені М. Лисенка (з відзнакою).

В 2017 р. квартет саксофоністів під керівництвом Л.П. Радомського став Лауреатом I премії всеукраїнської музичної олімпіади „Голос країни” м. Київ.

В 2018 р. квартет саксофоністів під керівництвом Л.П. Радомського став Лауреатом XXI Міжнародного фестивалю джазової музики „ПАП-джаз-фестиваль-2018” м. Ужгород.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II

Узагальнюючи матеріали другого розділу магістерського дослідження, можемо зробити наступні висновки.

На підставі аналізу історичної, мистецтвознавчої джерельної бази у другому розділі магістерського дослідження проаналізована культурно-просвітницька та творча діяльність педагогів, керівників творчих колективів Львівського коледжу культури і мистецтв.

У науковій роботі визначено місце та роль педагогічного колективу цього славетного навчального закладу як осередка культурно-просвітницької діяльності в регіоні та Україні загалом.

У другому розділі магістерського дослідження зроблено висновок про непересічну роль видатних персоналій у культурно-просвітницькій діяльності всього педагогічного колективу Львівського коледжу культури і мистецтв.

У роботі надається ґрунтовний аналіз організації навчально-виховного процесу Львівського коледжу культури і мистецтв, доведено, що результатом діяльності педагогічного колективу, окресленого в роботі як культурно-просвітницьке середовище, стало поширення освіти й культури в регіоні та за його межами.

У другому розділі наукової роботи надається ґрунтовний аналіз діяльності відділу духових та естрадних інструментів та його ролі у розвитку музичної культури Галичини та всієї України.

У роботі представлені творчі портрети керівників та викладачів відділу, аналізується діяльність творчих колективів циклової комісії.

У другому розділі магістерського дослідження доведено, що випускники відділу духових та естрадних інструментів Львівського коледжу культури і

мистецтва активно ведуть культурно-просвітницьку діяльність на теренах України і прославляють цей славетний навчальний заклад далеко за її межами.

ВИСНОВКИ

Початок ХХІ століття знаменується бурхливими змінами в соціально-політичному, економічному, культурному та освітньому житті суспільства. В сучасному житті на тлі національного відродження спостерігається значний сплеск зацікавленості науковців, мистецтвознавців, культурної громадськості до відродження національних традицій, до систематичного та ґрунтовного вивчення та відтворення історичного шляху становлення та розвитку українського музичного мистецтва та освіти.

На основі мистецтвознавчих, культурологічних та історичних наукових досліджень у першому розділі магістерської роботи надається ретроспективний аналіз зародження та розвитку музичної культури у Львові – стратегічному, політичному та культурному центрі Галичини.

У магістерському дослідженні простежується еволюція музичного життя у Львові, довгий та тернистий шлях від аматорського музикування до професіоналізму у процесі навчання музики.

Нами з'ясовано, що музикування зародилось у Львові ще з сивої давнини і першими музикантами були вуличні музиканти: скоморохи, менестрелі, жонглери. Музика супроводжувала людину і в побуті, і в урочистих святкуваннях, і в церковних храмах.

Характерною ознакою Львова, як і всієї Галичини та Буковини, є його багатонаціональний етнічний склад, адже тут здавна проживають українці, росіяни, поляки, євреї, вірмени. Це, звичайно, не могло не наложити відбиток на розвиток музичної культури краю.

У науковому дослідженні прослідковується шлях зародження перших національних музичних осередків у Львові, надається ґрунтовний аналіз діяльності музичних товариств та об'єднань, які свій історичний відлік ведуть ще

з XVI століття і культурно-просвітницька діяльність яких стала вагомим рушійною силою в справі розбудови музичної культури Галичини.

У роботі згадуються імена видатних діячів української музичної культури, які внесли неоціненний вклад у справу розвитку музичної культури та освіти краю.

У першому розділі наукової роботи висвітлюються історичні передумови та усі різноманітні форми музичної освіти, які склалися в Галичині протягом кількох віків: від створення музичних гуртків та музичних шкіл до Музичних Інститутів та Консерваторій.

На підставі аналізу історичної, мистецтвознавчої джерельної бази у другому розділі магістерського дослідження проаналізована культурно-просвітницька та творча діяльність педагогів, керівників творчих колективів Львівського коледжу культури і мистецтв.

У науковій роботі визначено місце та роль педагогічного колективу цього славетного навчального закладу як осередка культурно-просвітницької діяльності в регіоні та Україні загалом.

У другому розділі магістерського дослідження зроблено висновок про непересічну роль видатних персоналій у культурно-просвітницькій діяльності всього педагогічного колективу Львівського коледжу культури і мистецтв.

У роботі надається ґрунтовний аналіз організації навчально-виховного процесу Львівського коледжу культури і мистецтв, доведено, що результатом діяльності педагогічного колективу, окресленого в роботі як культурно-просвітницьке середовище, стало поширення освіти й культури в регіоні та за його межами.

У другому розділі наукової роботи надається ґрунтовний аналіз діяльності відділу духових та естрадних інструментів та його ролі у розвитку музичної культури Галичини та всієї України.

У роботі представлені творчі портрети керівників та викладачів відділу, аналізується діяльність творчих колективів циклової комісії.

У другому розділі магістерського дослідження доведено, що випускники відділу духових та естрадних інструментів Львівського коледжу культури і мистецтва активно ведуть культурно-просвітницьку діяльність на теренах України і прославляють цей славетний навчальний заклад далеко за її межами.

Використана література

1. Апатський В. М. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Київ : ТОВ «Задруга», 2010. – 248 с
2. Апатський В.М. Актуальні проблеми духового музично-виконавського мистецтва: Навчальний посібник. Київ : ТОВ «Задруга», 2013. – 588 с.
3. Апатський В.М Історія духового музично-виконавського мистецтва.. Книга 2. . – Київ: ТОВ «Задруга», 2012. – 408 с.
4. Апатський В. М. Основи теорії та методики музично-виконавського мистецтва: навчальний посібник. Київ, НМАУ імені. П. І. Чайковського, 2006. – 432 с.
5. Барвінський В. Огляд історії української музики / В. Барвінський // Історія української культури. –К., 1993. – 762 с.
6. Бережницький О. Наші музики / О. Бережницький // Артистичний вісник. – Л., 1905. – Зош. IX і X. – 152 с.
7. Білецький Л. Ю. Федькович / Л. Білецький // Самостійна думка. – Чернівці, 1934. – 32 с.
8. Білик Б. Енополітична історія України (1860–1900 рр.) : Монографія / Б. Білик. –К. : Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2002. – 245 с.
9. Біликовський І. Порфирій Бажанський / І. Біликовський // Альманах музичний. – Л., 1904. – 93 с.
10. Богданов В. Історія музичного мистецтва України від найдавніших часів до поч. ХХ ст. : моногр. / В. Богданов. – Х. : Основа, 2007. – 395 с.
11. Богданов В. О. Кріпосні капели і оркестри в Україні (на прикладі Подільської й Чернігівської губерній) / В.О. Богданов // Вісник ХДАДМ. – Х., 2008. – № 14. – С. 14–20.
12. Богданов В.О. Історія духового музичного мистецтва України :

моногр. / В.О. Богданов. – Х. : Основа, 2000. – 336 с.

13. Богданов В.О. Концертна практика сольно-ансамблевого і оркестрового виконавства на духових інструментах в Україні у другій половині XVIII – першій половині XIX ст. / В.О. Богданов // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. вузів худож.-буд. профілю України і Росії. – Х., 2006. – Вип. 4, 5, 6. – С. 95–99.

14. Богданов В.О. Предыстория духового музыкального искусства Украины. / В.О. Богданов // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – Харків, 2007. – № 1, 2. – С. 11–20.

15. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку XXст.: В 2-х томах.- Т.1.-Х.: ФО-П Сілічева С.О., 2013.- 384 с.

16. Богданов В.О, Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку XXст.: В 2-х томах.- Т.2.-Х.: ФО-П Сілічева С.О., 2013.- 348 с.

17. Вовк Р.А. Портрети корифеїв. Науково-популярне видання / Р.А.Вовк. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013.-225 с.

18. Гербільський Г. Ю. Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині XIX ст. (до 1848 р.) / Г. Ю. Гербільський — Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1964. — 251 с.

19. Загайкевич М. Чесько-українські музичні зв'язки як фактор становлення української національної композиторської школи / М.Загайкевич // Матеріали до українського мистецтвознавства. – К., 2003. – Вип. 2. – С.107–111.

20. Збірник наукових матеріалів VI-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №6 /Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2014.-156 с. ISBN 978-966-416-336-8

21. Збірник наукових матеріалів V-ї Міжнародної науково – практичної конференції «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №5 /Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2013.-160 с.
22. Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №7 /Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2015.-200 с. ISBN 978-966-416-374-0
23. Карлова В. Формування національної самосвідомості українського народу в період національно-культурного відродження /В. Карлова //Науковий вісник Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління. – Вип. №6, 2010.
24. Колодуб Л. Деякі думки щодо сучасного стану музики духової / Л.Колодуб // Україна музична. – 1998. – С. 19–20.
25. Кугутяк Микола. Галичина: сторінки історії: нарис суспільно політичного руху (XIX ст. — 1939 р.) / М. Кугутяк — Івано-Франківськ, 1993 — 200 с.
26. Куций Іван Українська науково-історична думка Галичини (1830-1894 рр.): рецепція національної історії / І. Куций — Тернопіль: Джура, 2006 — 219 с.
27. Круль П. Ф. Історичні критерії національного духового інструментального мистецтва в Україні XVIII ст. / П.Ф. Круль // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Музичне виконавство. –К., 2000. – Вип. 8 – С. 154–163.
28. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу: Малодосліджені сторінки історії / П.Ф. Круль ; Нац. муз. акад. України ім. П.І.Чайковського ; [відп. ред. Ляшенко І.Ф.]. – К., 2000. – 324 с.

29. Круль П.Ф. Духовий інструментарій в історії музичної культури України : підручник для вищих музичних закладів IV рівня акредитації / Петро Круль. – Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2013.-2019 с. ISBN 978-640-353-0
30. Круль П.Ф. Питання походження національного духового інструментарію в контексті музичної україністики / П.Ф. Круль // Національна музична акад. України ім. П.І. Чайковського. Науковий вісник. – К., 2000. – Вип. 14. – С. 88–97.
31. Круль П.Ф. Розвиток національного духового інструментального мистецтва кінця XVIII – початку XIX століть / П.Ф. Круль // Історія в школі. – К. : Вид-во «Етносфера», 2000. – № 1. – С. 37–40.
32. Литвин В. М. Історія України: підручник / В. М. Литвин; ред. В. А. Смолій. – Київ: Наукова думка, 2006. – 728 с. .
33. Мазепа Л. Шлях до музичної академії у Львові / Лешек Мазепа // Наукове видання у двох томах. – Л. Сполом, 2003. – Ч.1.287 с.
34. Мазепа Л. Шлях до музичної академії у Львові / Лешек Мазепа // Наукове видання у двох томах. – Л. Сполом, 2003. – Ч.2 199с.
35. Муха А. І. Композитори України та української діаспори : довідник / А.І. Муха. – К. : Музична Україна, 2004. – 351 с. – ISBN 966-00-0149-5.
36. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович. – К. : Арттек, 1999. – 532 с.
37. Посвалюк В.Т., Посвалюк К.В. Історія кафедри духових і ударних інструментів НМАУ ім.П.І.Чайковського у фотографіях. – К. : НМАУ ім. П.І.Чайковського, 2010.- 224 с.
38. Рудчук Ю. Духова музика України XVIII-XIX століттях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Ю.Рудчук. – К., 2001. – 28 с.
39. Рудчук Ю.А. Духова музика в Україні (XVIII-XIX ст.) / Ю.А. Рудчук.

– К., 2006. – 228 с. – ISBN 5-12-004237-6.

40. Сарбей В. Г. Національне відродження України [Текст] / В. Г. Сарбей. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.

41. Субтельний О. Україна : історія / О. Субтельний. – К. : Либідь, 1991. – 512 с.

42. Сверлюк Я. В. З історії розвитку духової музики на Волинському Поліссі / Я.Сверлюк // Поліссезнавство: наукові фольклорно-етнологічні та мистецтвознавчі студії. – Рівне : Волинські обереги, 2001. – С. 96–100.

43. Сухий, Олексій. Галичина: між Сходом і Заходом: нариси історії ХІХ — початку ХХ ст. / О. Сухий — 2-е вид. — Львів, 1999 — 226 с.

44. Сторінки історії Львівської Національної музичної академії імені М.В. Лисенка. Науково-популярне видання. - Львів: Сполом, 2008. -209 с.

45. Терлецький М.М. Історія розвитку духового оркестру: навчальний посібник / М.М.терлецький // - Рівне, 2006.-156

46. Черепанин М. Музична культура Галичини / М. Черепанин. – К. : Вежа, 1997. – 328 с. 10.

47. Церковник С. І. Історико-правові засади становлення та функціонування українських наукових, громадських та культурно-освітніх інституцій Східної Галичини у 1848–1939 рр.: монографія / С. І. Церковник. — Львів : «Галицька видавнича спілка», 2020. - 148 с.

48. Філіпчук Н.О. Розвиток особистісних якостей майбутніх музикантів-педагогів у вищих навчальних закладах Західної України (перша половина ХХ століття) / Н.О. Філіпчук . – Чернівці: Зелена Буковина, 2011, 186 с.

49. Цюлюпа С.Д. Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне. Навчальний посібник.-Рівне: видавець О.Зень, 2012.-240с. ISBN 978-617-601-038-8.

50. Цюлюпа С. Д. Духові оркестри України на межі ХХ-ХХІ ст. /С.Д.Цюлюпа // Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №3 /Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2008.-147 с.

51. Цюлюпа С.Д. Дмитро Фенюк в історії духового інструментально-оркестрового виконавства та педагогіки у Львові /С.Д. Цюлюпа // Збірник наукових праць «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя». Випуск №7 /Упорядник С.Д. Цюлюпа. – Рівне: Волинські обереги, 2015.-198 с.

52. Шамаєва К.І. Музична освіта в Україні у першій половині ХІХ ст.: навч. пос.- Київ, 1996.-112с.

53. Щербаківський Духові оркестри, хори і капели на Україні / Д. Щербаківський //.- Київ: Музика, 1924.-ч 10.-с.206-213.

54. Юцевич Є. Музичні інструменти /Є. Юцевич // - К.: Держ.видавн.образотворчого мист. і муз.літ. 1998.-218с.

55. Яремко Б. Бойківська сопілкова музика / Б. Яремко // - Львів, 1998. – 126с.

56. Ярошенко І. Мистецький колектив і національне відродження / І. Ярошенко // Гуманістичний вісник. Львівське міжобласне гуманітарне товариство. – Львів, 1999. – Ч. 1–2. – 84 с.

57. Ярошенко І. Мистецтвом встелені шляхи / І. Ярошенко. – Чернівці : Прут, 2004. – 220 с.

58. Ярошенко І. В. Музичне краєзнавство Західної України ХІХ–ХХ століть: професійно-хорове мистецтво Буковини : Навч. посіб. / Ірина Володимирівна Ярошенко. – К. : Видавництво «Білий Тигр», 2015. – 220 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Циклова комісія народно-інструментальне мистецтво
(духові інструменти)
Львівського фахового коледжу культури і мистецтв

Додаток Б

--	--

Диригент духового оркестру

Львівського фахового коледжу культури і мистецтв

викладач методист, спеціаліст вищої категорії, підполковник у відставці

Хованець Михайло Іванович

Додаток В

Кміть Наталія Володимирівна